EESTI PÄEVALEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Laupäeval, 17. juunil 1972

Nr. 45 (3733) 14. aastakäik

Peapiiskop Veem önnistatakse ametisse 18. juunil

Pühapäeval, 18. juunil toimub peapiiskop K. Veemi ametisse önnistamine Stokholmi Jaakobi kirikus. Kuna ametisolev Rootsi peapiiskop suri hiljuti ja uus on alles valimata, toimetab önnistamise Rootsi peapiiskop em. Gunnar Hultgran. Peajumalateenistusel teenivad assessorid J. Taul, A. Hinno, R. Kiviranna. Jutlustab eestlaste suur söber piiskop em. Sven Danell eesti keeles. Assistentideks on EELK ametivennad, teiste kirikute esindajad, peapiiskop em. J.O. Lauri, piiskop em. Sven Danell ja Stokholmi piiskop Ingmar Ström. Saksa kiriku esindajad ja Anglikani kiriku ülemvikaari ja Fulhami piiskopi osavött oleneb sellest, kas neil önnestub end vabastada teistest kohustustest.

Eesti luteri usu kirikut seob Rootsi kirikuga sügav ja mitmekülgne ajalooline side. Eesti rahvakiriku moodustamise ja esimese ülemkarjase ametisse seadmise eel avaldas Tallinna kirikuvalitsus E.V. Tartu ülikooli usuteaduskonna toetusel Rootsi peapiiskopile soovi, et önnistamisetalituse kord ja muu kujundus läheneks nii palju kui võimalik Rootsi valitsemise ajal Eestimaal kehtinud tavadele ja kommetele. Selle alusel oli juba ülemkarjase ametinimetuseks saanud piiskop senise superintendendi asemel. Rootsi peapiiskop Nathan Söderblom töi kingitusena Stokholmist kaasa piiskopi ametiriietuse ja karjasekepi. Need anti önnistamisetalituse käigus üle esimesele Eesti Evangeeliumi Luteri Uusu Kiriku piiskop Jakob Kukk'ele.

Traditsiooni tihedat sidet eluga kujutab eriti ilmekalt ülemkarjase pitsat. Selle keskmes asub avatud Piibel võtme ja karjasekepiga. Neist kõrgemal asetseb mitra. Vasemal pool olev aastaaarv 1521 meenutab usupuhastuse algust, paremal pool olev aastaarv 1621 tähistab Liivimaa võitmist Rootsi valitsuse alla Eestimaa kõrvale. Ees ja keskel asetseb aastaarv 1921, mis märgistab esimese EELK piiskopi ametisse önnistamise aastat.

Kui tugev ja praegu elu kujundav on kirjeldatud traditsioon, selgub asjaolust, et Rootsi Jaakobi kogudus kingib K. Veemile peapiiskopi piduliku ametiriide täiuslikul kujul, nagu EELK põhimäärused seda ette näevad. Karjasekepi kingib seekord EELK Stockholmi kogudus oma õpetajale, sest kogudus saab mainitud sündmusega peapiiskoplikuks koguduseks.

Järg. lhk. 2.

Peapiiskop K. Veem.

Eestlane ministriabi ja Kanada miljöödelegaat

Valter Raudsepp saabus 7. juunil Stockholmi, et osa võtta Liitunud Rahvaste miljöökonverentsist. Ta kuulub Kanada delegatsiooni juure nõuandjana.

Hr. Valter C. Raudsepp lõpetas Tallinna Tehnikaülikooli ja tegutses seejärel Eesti Hüdrometeoroloogia Instituudis, kus ta oli pärastpoole hüdroloogia-osakonna juhatajaks. Eestist põgenes ta Saksamaale ning asus sealt a. 1949 Kanadasse. Tegutseb praegu ministriabina British Columbia veemajanduse ministeeriumis. Peale selle on ta tegev British Colombia looduskaitse komitee esimehena.

Konverentsil abistab hr. Raudsepp peamiselt 3-ndat komiteed, mis tegeleb konkreetsete saastamisprobleemidega. Hr. Raudsepp tähendas, et kui konverents ei suuda igas detailis juhtnööre anda, on siiski eeltööde raames saavutatud küllalt selleks, et riikide valitsuste silmi avada ülemaailmses saastamisküsimustes. Isiklikult oli ta huvitatud kõikidest töökomitee päevakorras seisvaist küsimustest.

T.S.

Valter Raudsepp

Veel üks Leedu noor põletas end protestiks

Usaldusväärsed allikad Leedust teatavad, et Varena linnas põletas end surnuks veel üks noor leedulane. Pole kahtlust, et ka see protest oli usulis-poliitiline.

Põletamine leidis aset kahe nädala eest ja ohver oli nähtavasti saanud inspiratsiooni Roman Kalantalt, kes ühes Kaunase pargis valas end bensiiniga üle ja süütas end põlema. Tegemist oli protestiga usujälitamise vastu. Kalanta suri põletushaavadesse kaksteist tundi hiljem. Seoses tema matustega toimusid 18-19 mail Kaunases ulatusliikud rahutused, kusjuures noored nõudsid Leedule vabadust. Kohaletoodud vene sõjaväeüksustel läks korda rahutusi maha suruda.

Kaunases arreteeriti mitusada demonstranti ja ette on näha ulatuslikumat kohtuprotsessi. Oletatakse, et aktiivsematele demonstrantidele võidakse määrata väga karmid karistused, kuna Kaunase rahutusi vaadeldakse N. Liidu võimude poolt kui sõnaselget ülestõusu kehtiva riigikorra vastu.

N. Liidu ajakirjandus, muidugi ka Leedu oma, on rahutusi ametlikult iseloomustanud kui "huligaanitse-

Järg. lhk. 2.

Stockholmi kooli pidulik aktus Skala teatris

Stokholmi Eesti Algkooli lõpuaktus peeti 13. juunil Eesti Majas asuvas "Skala" teatris. Aktus algas kell 12 koolijuhataja Udo Juuno avasõnaga. Ta tervitas arvurohket publikut ja soovis head kordaminekut aktusele, millega lõpetatakse väärikalt tänavune kooli-aasta.

Vaimuliku talituse pidas peapiiskop Konrad Veem, mis algas lauluga "Oh võtkem Jumalat..." Piiskop tõstis esile looduse tähtsust seoses puhkusega ja ütles, et "Jumal on loonud looduse ja hoiab ka Jumal seda, mis ta on loonud. Aukartus Jumala vastu on puhtaimaks südametunnistuseks inimesele... Jumal on loonud meid, et oleksime röömsad. Seepärast olge röömsad pärast koolitöö lõppemist! Siis Jumal armastab teid." Peapiiskop soovis koolil lõpetajaile, et kool jääks ka edaspidi nende koduks, kus on saadud algharidus emakeeles.

Järgnes klaveriettekanne III klassi õpilaselt Allan Estoniuselt, mille järel koolijuhataja Juuno pöördus lõpetajate poole südamlike tänusõnadega, üteldes, et nende töö nii õppetegevuses kui ka kooli-liikluspolitsei alal on pälvinud väärikat hindamist. Juhataja lisas, et õppimine jätkub. "Inimene ei saa kunagi valmis oma õpingutega". Ta rõhutas teadmiste, energia ja rahvuse tähtsust. "Iga äralangenud eestlane on oma rahvale õnnetuseks. Pidage oma emakeelt ja teadmisi kalliks. Ausus, õiglus ning töökus on eestluse omaduseks!"

Edasi tänas koolijuhataja kooli õpi-

Järg. lhk. 11

Stockholmi Eesti Algkooli õpetajad ja tänavused lõpetajad. Esireas vasakult õpetajad Arne Broberg, Tiiu Nurk, Harri Kiisk, Leida Luan, Udo Juuno, Anne-Mari Asker ja Henno Kirikmäe. Lõpetajad, teises reas vasakult Epp Kiviaed, Tiina Heli Taimre, Mari-Ann Roosaar, Matti Kaugesaar, Peeter-Aarne Talme, Jaan Peeter Puusepp, Catrin Puusepp, Linda Margareta Kibal ja Riitta Salmijak. Kolmas rida vasakult Andres Norman, Jaan Peeter Kenas, Johan Andreas Raud, Kristjan Aleksander Penno, Taavi Johan Kartus, Tiit Peeter Veniser ja Andres Viktor Jallai. (Foto Tippo).

Eesti Teaduste Rahvatukogu A Akadeemia

Eep 205

EPL 17. juunil 1972

Terrori tähe all

Seitsmekümnes aastakümme on seni arenenud üha kasvava terrori tähe all läänemaailmale. Lennukikaaperdamised, pangaröövid, ehituste ja akende purustamised, kokkupõrked politseiga, plahvatavad pommid ja süütute, asjasse mittepuutuvate inimelude ohverdamine on igapäevase n.n. poliitilise elu üheks väljenduseks.

Mõningal määral on see olukord varnane pärast Esimest maailmasõda tekkinud terrorismile, mida näit. Saksamaal harrastasid rahvussotsialistid, kes oma vastaseid hulma terroriga püüdsid maha surruda juba enne võimuletulekut. Vahe on ainult selles, et nüüd on terror omandanud otse rekordilised dimensioonid ja raske on näha, millega see lõpeb.

Tänapäeva terrorit kannab äärmine vasemlus tema mitmetes vormides ja ikka ning jälle võib konstateerida, et ka rahvuslikul pinnal käivasse võitlusse imbuvad vasakäärmuslikud terroristid, lootuses pääseda juhtima ja otsustama. Isegi lirimaa ohvriterikkas "ususõjas" on "katoliikluse" sildi all tegutsevate terrorigruppide juhtkond koopteeritud usuvastastest kommunistidest, kelle tegevust väljaspool ideeliselt toetavad mitmesugused vasakäärmuslikud organisatsioonid ja märksa vähem iseseisva Eire rahvuslased, kelle nimele sageli langeb vastutus terroritegude eest.

Mis puutub lennukikaaperdamistesse, siis ületab ka see "ideeline tegevus" möödunud sajandite merepiraatluse ja veel selliselt, et reisijad satuvad märksa suuremasse ohtu. Läänemaailm on lihtsalt aktsepteerinud, et kaaperdatud lennukid reeglina suunduvad teatud kommunistlikesse maadesse, näit. Kuubasse ja Alzheeriasse, kus neid karistamatult vastu võetakse juba pikemat aega. Lisandunud on araablaste atakid lennukite ja lennuväljade vastu, kus viimati üldist põlastust tekitas kolme jaapani kommunisti ohvriterikas terroriatakk araabia mõttekaaslaste ülesandel Tel Avivi lennuväljale Iisraelis. Tulistati lihtsalt kõigi reisijate pihta, üksköik, kas nad olid iisraeliidid või teiste maade reisijad. Ja siis on üha rohkem tähe all elanud Lääne-Saksamaa, kus terrorigrupid avalikult on omaks võtnud arvukaid pommiplahvatusi, pangarööve ja politseimõrvasid. Dramaatilistes olukordades õnnestus saksa politseil tabada liiga juhti kaaslastega ühes nende pommilaos, kuid sellega ei ole terror kaugeltki lõppenud, sest ähvardused pommide panemiseks kestvad edasi nii kaua, kuni fanaatilisi liiga liikmeid veel on vabaduses. Saksamaa terrorit on siin Rootsis võrreldud mõnigi kord Lõuna-ameerika n.n. linnasisside "tupamaros" tegevusega, kes aga samal ajal on spetsialiseerunud juhtivate tegelaste ja diplomaatide röövimistele, et saada finantse oma tegevusele ja peale suruda vangide vabastamist.

Sageli on pendele terroristidele osutatud sümpaatiat, kuna nad tegutsevad sõjaväediktatuuri-maades. Paralleelid on selle tõttu ohtlikud, kui hakatakse terroristigruppe vaatlema mingite "partisanidena" ka demokraatlikes maades, nagu seda on Lääne-Saksamaa ja kus terrorism on ainuüksi suunatud maksva korra kimbutamisele ning kukutamisele. Teatavasti on siin süüdi läänemaailmas kaugele arenenud tolerants just vasakäärmusluse suhtes, tingituna massmeediumide imbutamisest sama mõttesuuna esindajatega ja selle tagajärel ka avaliku arvamise imbutamisest kommunismisõbralike ideedega. Vasakäärmuslased on suurima eduga elus hoidnud avaliku arvamise viha terroristliku natsismi vastu, et õigustada "fashismi" vastu võitlemisega iseoma terrorit ja varjata oma idee nimel toimunud tohutu ulatusega roimasid,näiteks Stalini ajastust.

Rootsis ei ole vägivald arenenud veel ümbritseva maailma tasemele, vähemalt ei ole inimelude ohtu seadmine olnud igapäevasuseks. Kuid demonstratsioonid on muutunud vägivaldsemaiks, purustused hoolimatumaks, pangaröövid häbenematumaks ja katsed demokrootia mõjustamiseks tänava kaudu ilmsemaks. Selle juurde kuulub muidugi väsimatu kampaania politsei, julgeolekupolitsei ja muu korravõimu vastu, milline paratamatult on seotud vägivaldse arengu takistamisega. Õnneks ei ole riigivõim vähemalt seni end lasknud mõjustada kampaaniatest riigi julgeoleku valveaparatuuri vastu, kuigi näit. alles äsja kohtuminister pidi televisioonis kaitsma julgeolekupolitseid vormides, mis sarnanesid ülekuulamisele ja kus intervjueerija oma agressiivsuses ei teinud saladust oma seisukohtadest.

Teistest maadest on Rootsi arenev vasakäärmuslus paljugi meetodeid üle võtnud. Raske on siin ette näha arengut. Küsima aga peab, kuidas suhtuks avalik arvamine siis olukordadesse, kui omal maal ühel päeval tuleb tegemist teha mujal arenenud vägivalla ekstreemsete vormidega, näit. mingi "vabastamisliikumisega" Lääne-Saksamaa tüübist? Praegu igal juhul ei keela seadus, et avalikult tegutsevad vasakäärmuslikud grupid, kes oma tegevusprogrammi on sisse kirjutanud riigikorra vägivaldse kukutamise. Seda vaadatakse fanaatikute ärplemisena. Kas ta on aga nii ohutu?

Maailm seisab lähemas tulevikus üha suuremate terroriprobleemide ees. Tabatud ühiskondades tekib üha tugevamini nõue korra jaluleseadmiseks. Tänu vasakäärmuslaste indoktrineerimispropagandale massmeediumeis, on aga "seadus ja kord" vahepeal läänedemokraatiates saanud üsnagi halvamaiselise kõla. Kodaniku ja ühiskonna julgeoleku küsimus näikse viitavat arenevale "fashismile", kuigi kõik teavad, et idadiktatuuride "sotsialismis" ei saa peaaegu üldse kerkida mingeid korraprobleeme, tänu just politseiterrori tugevusele.

Terrori levinedes läänemaailmas kerkib pikapeale küsimus, kuidas ühiskonnad sellest jagu saavad, enne kui see lõplikult on öönestanud demokraatia kui süsteemi ja avanud tee uutele diktatuuridele.

KLA

14. juuni

Öösl vastu 14. juunit täitus 31 aastat Balti suurküüditamiste esimesest lainest, mis kujunes mõtriks hilisematele nii Eestis, Lätis ja Leedus kui ka pärast sõda satelliitriikides. Nüüd, mil kõnelda nii palju inimlikust miljööst, ei kõnelda kuigi palju inimlikkusest, sest UNO inimõiguste konventsioon ei ole suutnud takistada inimõiguste jalge alla trampimist ühe osa liikmesriikide juures, kelle eesrinnas sammub N. Liit. Küüditamised on kogu oma hiigelulatuses (need hõlmavad teatavasti terveid rahvaid N. Liidu piirides) kahtlemata kaasaja suurimaks rahvusvaheliseks roimaks, mis pealegi on toimunud süüdlasi kohtu ette seadmata. N. Liit, kes küüditas, on osavalt asja veeretanud Stalini isikukultusele. Ometi seisis ta vormiliselt parteiparaadi eesotsas, kes valitses terrorimasinat. Natsipartei jäi vastutavaks Hitleri roimade eest. Kommunistlik partei on ilmselt pääsenud vastutusest inimsuse ees.

VÄLISKOMMENTAAR

Nixoni reisiaruanne

President Nixoni aruanne tippkohtamisest Nõukogude juhtkonnaga lähtus tõekspidamisest, et uued lootusrikkad suhted on nüüd sisse juhatatud mitte ainult Puha-Hiinaga, vaid ka N. Liiduga. Nixon esines oma aruandega kohe pärast tagasijõudmist Washingtoni kongressi mõlema koja ühisel kokkutulekul, kuid tema kõne võeti vastu üsna segatud tunnetega ja silmapaistvalt üksköikse suhtumisega. Vähesest huvist presidendi aruande vastu andis juba tunnistust asjaolu, et sajast senaatorist oli kohale tulnud ainult neli-kümmend kaheksa ja saadikutekoja liikmetest umbes pool koguarvust. Oma kõnes peatus Nixon pikemalt mõlematel dokumentidel, milledele Moskvas alla kirjutati tippkohtamise viimase päeva õhtul. Üheks on põhimõtteline deklaratsioon, milles mõlemad pooled kinnitavad ühiseid huvisid, näiteks "alati silmas pidada tagasihoidlikkust vastastikustes suhetes" ja pidada läbirääkimisi "leplikus vaimus ning mõlemate ühiseks kasuks". Teiseks dokumendiks on tippkohtamise lõppkommünikee,millest nähtuvad saavutatud kokkulepped, samuti kui küsimused, milledes kokkulepet pole saavutatud, nagu Indohiina ja Lähis-Ida asjus.

Nixoni aruannet ründas ootamatult kõige ägedamini demokraatlik senaator Henry Jackson, kes ei teha leppida strateegiliste relvade piiramisega viisil, nagu Moskvas kokku lepiti. Jackson väitis, et Nixon on USA lihtsalt maha müünud, kusjuures sobimustes leiduvat ka salajasi osi, mida avalikkusele pole teatavaks tehtud. Rahulolematust ilmutas ka demokraatlik senaator Mike Mansfield, eriti raketitõrje sobimuse osas. Saadikutekoja demokraatide juht Thomas O'Neil leidis, et Nixon püüdvat oma reisiaruandega kasutada juhust oma valimiskampaania edendamiseks, kuigi tema sõnavõtus ei leidu vähimatki peale selle, mis oli teada juba varem. Sellega vihjas O'Neil omakorda Moskva läbirääkimiste salajasele osale, millest avalikult ei räägita.

Etteheide oli nähtavasti õigustatud, sest vähemalt Vietnami küsimuse puhul möönis president Nixon, et selle ümber on olnud pikki vaidlusi. "Tuleks aga ainult kahjuks rahupüüdlustele, kui ma siin annaksin aru kõigest sellest, millest oli juttu sel puhul", seletas Nixon. "Võin ainult ütelda seda: Mõlemalel pooltel on ilmselt oma kindel seisukoht selles väga raseks küsimuses. Aga ühtaegu jagavad USA ja Nõukogude Liit kõigest üleolevat soovi luua stabiilsemat rahu maailmas." Kõnet lõpetades rõhutas Nixon kiiduavaldusi saatel, et "ükski võim maailmas pole tänapäeval tugevam kui USA ja ükski ei saa temast tugevamaks ka tulevikus". Kahjuks ei või kõnele osakssaanud kiiduavaldusi panna kongressi kui terviku arvele, sest nagu algul tähendati, oli senati ja saadikutekoja liikmeist kohal ligikaudu ainult pool. Tühjaks jäänud kohad ühisel kokkutulekul olid täidetud väljastpoolt läkitatud mitmesuguste riigiametnikega vastaval arvul.

Läänemaailmas võib üldiselt märgata kalduvust president Nixoni kohtamist nõukogude vene- kommunistliku parteijuhi Brezhneviga nimetada "ajalooliseks" ja "lõputegemiseks" külmale sõjale". Kas ja kuivõrd see paika peab, oleneb põhiselt sellest, mida sääraste nimetuste all mõtteldakse. Iseendast on tegelikult liiga vara uskuda, nagu oleks Moskva konverentsil järsku saavutatud suurpoliitiline pööre. Kuigi ajalugu ei kordu, meenutab Brezhnevi praegune taktika mitmeti võtteid, nagu neid kasutas Stalin välismaailma uinutamiseks. Mida vana hirmuvalitseja "rahujutud" sisuliselt tähendasid,ilmnes niipea, kui ainult avanes juhus naabermaade vägivaldseks anastamiseks. Järelikult ei ole ka põhjust Brezhnevi avaldusi rohkem uskuda.

Mis puutub tippkohtamistesse üldse, siis torkab silma, et ikka leidub läbirääkimisi, milledest avalikult aru ei anta. Saksa liidukantsler Brandtile on teatavasti süüks pandud, et kohtamisel Brezhneviga Krimmis oli osa kõnelusi salajaseks jäänud. Nüüd kostab USA kongressilt hääli, mis president Nixonile ette heidavad osa kõneluste varjamist tippkohtamisel Moskvas. Kremli valitseja on nähtavasti huvitatud salapäratsemisest,arusaamatuks jääb aga, miks lääne riigimehed on valmis sellega leppima.

A.K.

Leedu

Algus lk. 1

mist" suuremas skaalas, kusjuures on tahetud jätta mulje, et Kalanta tegelikult oli "hüsteerik, deprimeeritud ja uimastite kasutaja". Demonstrantide kohta on edasi öeldud, et suurem osa neist olnud joobnud. Igal juhul on tehtud kõike, et maha vaikida rahutuste puhtpoliitilist külge.

"EI SAA LÄMMATADA"

— Veel üks nooruk on protesteerinud vene rõhumise vastu leedus sellega, et ta end põletas surnuks. Ilmselt on teda selleks protestiks inspireerinud Roman Kalantase kuu aja eest Kaunases toimunud enesemõrva-protest, kommenteerib ajaleht Expressen ülalolevat teadet ja jatkab:

— Samaaegselt teatatakse, et mitusada noort istuvad vangistuses ja seatakse kohtu ette tänavvõitluste pärast Kaunases. Et hoida elanikkonda vaos, on linna toodud suured miilitsapatrullid ja langevarjurite üksused. Rahutus ja rahulolematus idanevad rõhtud Ida-Euroopas. Vahetevahel plahvatab rahulolematus rahutusteks. Poolas kevadel 68, Tshehhoslovakkias sügisel 63, Poolas talvel 70 ja nüüd Leedus — neon mõningad näited viimasest viie-aasta-perioodist. Vabadusvõitlus jätkub senikaua, kuni olukorrad on radikaalselt muutunud demokraatlikus suunas. Seda võitlust ei saa isegi raudne kommunistlik diktatuur lämmatuda.

Saksa A-laev makrellivõrgus

Lääne-Saksa allveelaev Wilhelm Bauer" jäi kinni ühe norra kalatraaleri makrellivõrkudesse, kusjuures selle lahtipäästmine oli kaunis tülikas ja aegaviitev töö. Allveelaev oli nimelt võrkudesse täielikult sissemässitud.

Pärast lahtipääsemist sõitis allveelaev minema. Makrellivõrkudele tekitatud kahjusid hinnatakse 2 500 kroonile, kuid keegi ei tea, kuidas ja kes kalureid hüvitab. Norralased kavatsevad kahjutasu nõuda otse Bonnilt.

Peapiiskop

Algus lk. 1

Pidulikul jumalateenistusel laulab EELK Stokholmi ja ELLK Norrköpingi koguduste ühendatud koor ansambli ja oreli saatel, juhatab Jüri Raid. Orelil mängib Harri Kiisk.

Jumala õnnistused on äraarvamatud. Ei oleks kuidagi võidud seda ette arvata, millist õnnistust toob Eestimaal ja Liivimaal läbiviidud korjandus Stokholmi Jaakobi kiriku ehitamise heaks. Kirik õnnistati sissc aastal 1642. Täpselt 300 aastat hiljem asutati Tallinna piiskopi ja Rootsi peapiiskopi nõusolekul Stokholmis ev. lut. usu pihtkond. Kolm aastat edasi leidus nii palju eesti põgenikke Stokholmis, et pihtkonnast sai kogudus, kes sellest aastast peale pühitseb oma jumalateenistusi Jaakobi kirikus. Mainitud kirikus õnnistati aastal 1964 EELK peapiiskopiks J. O. Lauri Rootsi peapiiskop Gunnar Hultgreni poolt. Eelseisev EELK peapiiskopi õnnistamise talitus on sellega teine sellekohane pühalik toiming Stokholmi Jaakobi kirikus.

Peapiiskop K. Veem'i kutsel toimub 12. juulil 1972 algusega kell 9 hommikul EELK Kanada koguduste ühine nõupidamine, kuhu on palutud kõik õpetajad ja koguduste tegelased. Sellekohasel kokkuleppel on kokkutuleku kohaks EELK Peetri koguduse ruumid, 817 Mt., Pleasant Rd., Toronto.

Päevakorras: Palvus, Peapiiskop K. Veem'i ettekanne: "Millist teed oleme valmis edasi minema?" Assessor dr. theol. J. Taul'i ettekanne: "Kirik ja selle ühendamise püüded tänapäeval". Ülevaade kiriku elust kohtadelt. Palvus.

Kuna kokkutulek on toimelt nõupidamine, siis langeb raskuspunkt läbirääkimistele. Kirikurahvas võib kuul jana nõupidamist jälgida.

Samaaegselt toimub Peetri koguduse ruumes "Kirikunäitus", mis koondab paremiku senistest selletaoliste näituse materjalidest, lisades mõndagi uut. Saadaval on ka K. Veemi ülevaade "Eesti vaimulik kirjandus läbi aegade", mis on esmakordne süstemaatiline ülevaade sellelt alalt, hõlmates ka Helsingi ülikooli raamatukogus leiduvaid teoseid. Broshüüri lõpus väärib tähelepanu ingliskeelne kokkuvõte, mis tutvustab eesti rahva olukorda läbi sajandite usulise raamatu saatuse näol ja on sobiv anda inglise keelt valdajaile.

R. Mühlberg 50-aastane

Stockholmis Brommas tähistas 15. juunil oma 50-ndat sünnipäeva Rolf Blomberg Mühlberg, kes töötab speditöörina.

EESTI PÄEVALEHT
Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
331 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 147:-
Termin (4 kuud) ..... kr. 53:-
Kuu ..... kr. 15:-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB Eskilstuna 1972

Göteborgi Eesti Meeskoor harjutamas Eero Tarjuse juhatusel. Koor esineb tänasel Koitjärve suvepeol, mille aktuse osa algal kell 13. Kõnelejana esineb toim. Andres Küng.

Rootsi-Taani võitlus koloraado vastu

Võistluses koloraado-mardikate vastu Lõuna-Rootsis ja Taanis kavatsetakse kasutada armeele kuuluvaid leegiheitjaid, kuna nende käsitsi korjamine on lootusetu ettevõte.

Paiguti on randadesse uhutud niivõrd palju koloraadosid, et neid võiks kühvlitega kokku ajada. Skånes on mardikate korjamisel abiks olnud ka söjaväelased, samuti Taanis. Kartulikahjuri invasiooni on põhjustanud nende massiline lendlemine Poolas, kus on tegemist niinimetatud "koloraado-aastaga". Umbes nii, nagu Rootsis mõnedel aastatel on lendlemas miljoneid lepatriinusid. Rootsi ja Taani on nad saabunud tuevate lõunatuultega ning merevooludega. Kriitiline periood kartulikasvatajatele on umbes 1. juuli paiku, mil koloraado-mardikate munadest väljuvad tõugud. Iga koloraado muneb mitu tuhat muna.

Kohalik elu

HELSINGBORG

Loterii võidud

Helsingborgi Eesti Naisringi poolt 10. juunil Lõuna-Rootsi suvepäeval korraldatud loterii võidud langesid järgmistele loosidele: nr. 66, roosa seeria — rahvariides nukk, nr. 60, roosa seeria — roosa haapsalu rätt ja nr. 100, hall seeria — must haapsalu rätt.

Võidud saab kätte loosi ettenäitamisel aadressil: Linda Tein, Handelsmansgatan 1 d, 252 49 Helsingborg, tel. 042/12 54 73.

● **Seoses ÜE Päevade külastamisega Torontos võtab konsulent Gunnar H. Hiis osa 5-ndast rahvusvahelisest farmakoloogia kongressist juulikuu viimasel nädalal San Franciscos, olles seal oma tööandja, The Wellcome Foundation, Londoni peakorteri esindajana. G.H. Hiis on selle sihtasutuse arstirohtude sektsiooni skandinaavia osakonna informatsioonijuht.**

TACK OCH FARVÄL ALLA ETTÖRINGAR, TVÅÖRINGAR OCH GAMLA FEMÖRINGAR

1 JULI 1972 SLOPAS ALLA ETT- OCH TVÅÖRINGAR OCH GAMLA FEMÖRINGAR.

Då ska myntreformen vara helt genomförd. Och då kan du inte längre betala med ett- och tvåöringar och gamla femöringar i handeln. Men du får ett år på dig att lösa in dessa mynt.

FRAM TILL 30 JUNI 1973 KAN DU LÖSA IN DE OGILTIGA MYNTEN.

Postkontor, banker, sparbanker och jordbrukskassor växlar in dem ett helt år framåt. Men de tar förstås bara emot belopp där öretalet slutar på noll eller fem.

DET HÄR BLIR VÅRA VANLIGA MYNT:

Den nya femöringen och femkronan fick vi redan i januari. Femöringen har blivit mindre och ligger i storleken mellan 25- och 50-öringen. Femkronan är större än enkronan. Dessutom skiljer man dem lätt åt genom att femkronan har slät ytterkant medan enkronan har räfflad kant.

De gamla två- och femkronorsmynten blir inte ogiltiga, men de finns bara i mycket litet antal.

Femkronorssedeln finns kvar. Den och alla andra sedlar gäller som förut.

BARA SLUTSUMMOR SKA AVRUNDAS.

Efter den 1 juli 1972 gäller en lag om avrundning. Den säger i princip följande: Belopp som slutar på 1 eller 2 öre ska avrundas nedåt till närmaste tiotal. Belopp som slutar på 3 eller 4 öre ska avrundas uppåt till närmaste femtal.

Slutar beloppet på 6 eller 7 öre ska det avrundas nedåt till närmaste femtal. Och slutar det på 8 eller 9 öre ska det avrundas uppåt till närmaste tiotal.

Den här teckningen visar hur avrundningen görs:

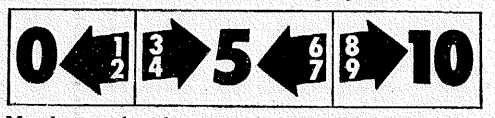

Men det är endast slutsumman på kassakvittot som ska avrundas. Inte de enskilda varupriserna. Limpan som har kostat 2:57 kan göra det också i fortsättningen. Och fortfarande kan bensin säljas för 98 öre litern.

RÄKNINGAR OCH INBETALNINGSKORT.

Helst bör också räkningar och inbetalningskort efter den 1 juli vara avrundade så att summans öretal slutar på noll eller fem. Det blir enklast så, särskilt för alla post- och bankkontor.

Men skulle du få ett i förväg utskrivet eller hålstansat inbetalningskort där beloppet inte är avrundat, ändra då inte detta. Det skulle nämligen trassla till den automatiska databehandlingen. Därför vägrar posten och bankerna inte heller att ta emot sådana betalningshandlingar.

Om du själv skriver ut tex ett inbetalningskort tänk då på att öresbeloppet helst ska vara avrundat nedåt eller uppåt så som teckningen visar. Det gör det lättare för alla parter.

STATENS PRIS- OCH KARTELLNÄMND ÖVERVAKAR.

Det är riksdagens avsikt att myntreformen inte ska leda till prisändringar. Detta är särskilt viktigt med tanke på många varor som väger tungt i hushållens budget. Till exempel smör, bröd, kött, mjölk måste fortfarande kunna ha styckepriser som inte slutar med fem eller noll öre.

Statens pris- och kartellnämnd följer prisutvecklingen noga. Man kommer särskilt att uppmärksamma tendenser mot ökad prissättning i femöressteg.

spk **STATENS PRIS- OCH KARTELLNÄMND**

Lõuna-Rootsi suvepäev 250 osavõtjaga Örenäsis

LUN D(EPL) — Lõuna-Rootsi eestlaste järjekorras 25. suvepäev peeti 10. juunil Örenäsi lossis kaunis pargis vabaõhu aktuse näol, kuhu oli püstatatud kõnetool eesti ja rootsi lippude vahele. Erilist elevust sünnitas küllasõitnud Göteborgi Eesti Naiskoor oma kõlavate ettekannetega Hilja Ivalo juhatusel, kuna hoogsa aktuseköne pidas ins. Agu Kriisa Malmöst. Kohale oli sõitnud üle paarisaja kaasmaalase. Seda soodustas ilus ilm, kuigi vahepeal oli kuulda kauget kõuemürinat, mis aga õnneks üles ei kerkinud.

Suvepäeva vabaõhu aktuse avasõnad lausus Helsingborgi Eesti Ühingu Naisringi esinaine pr. Irene Köiv, kes korraldava toimkonna nimel tervitas kokkutulnuid. Seejärel rivistus üles Göteborgi Eesti Naiskoor 25-liikmelises koosseisus, kõik kaunites rahvaröivastes. On otse rõõm ja uhkustunne nautida, vaadeldes seda meie esivanemate kunstiloomingut, millele sarnast kusagil maailmas ei leidu. Naiskoor pr. Hilja Ivalo juhatusel kandis ette Artur Kappi "Mu süda", Miina Härma "Ei saa mitte vaiki olla" ja Harry Truusi "Kiigelaulu", mis pargi põliste puudu all kõlasid nii hästi.

Järgnevas aktuskõnes Agu Kriisa tuletas meelde sündmusi Vabadussõjas Landesveeri lüüasaamisega Võnnu lahingus ja sellest tuleneva Võidupüha traditsiooni loomist. Ta märkis, et eesti suvepäevadel vabas maailmas on põhjust seda päeva ja rahvuslikku püha meelde tuletada. Nõukogude okupandid keelasid ära Võidupüha pühitsemise ja see keeld pikendati saksa okupatsioonivõimu sissetulekul Eestisse 1941.a. Võidupüha sisuna on välja kujunenud kolm ideed: tähistada kõiki eestlaste võite ajaloo kestel kuni tänapäevani, austada ja mälestada langenuid kangelasi ning sangareid, kes jätnud oma elu võitlustes Eesti eest ja karastada Võidutulede säras uute, noorte võitlejate meeli, vanduda vandeid ning nad töötusi tulevasteks võitlusteks. Need ideaalid ühendavad eesti maad ja rahvast minevikus, olevikus ja tulevikus. Võidupüha on üks vähestest rõõmupäevadest, kus lõplikult kindlustati meie rahva ilusaim ajastu — Eesti iseseisvus.

Köneleja tuletas meelde kahe eesti rahvajuhi — end. Riigivanema Jaan Teemanti ja legendaarse admiral Johan Pitka sünnipäevi, milledest tänavu möödud 100 aastat. Ta iseloomustas mõlemaid võitlejaina oma rahva parema tuleviku eest: Jaan Teemant juba alates 1900-aastast koos Konstantin Pätsiga nõudmas suuremaid õigusi eestlastele ning Johan Pitka Eesti sõjalaevastiku loojana, Vabadussõja soomusrongide ehitajana ja isana ning kangelaslikku võitlust 1944 a. saatuslikel päevil, kus ta arvatavasti langes võitluses Eesti vabaduse eest.

Agu Kriisa jatkas: tänapäeval ei ole moes rääkida minevikust. Heidetakse ette, et kõneldakse minevikust selle asemel, et vaadata tulevikku. Ka Nõukogude kurikuulus KGB on sama liini peal. Aga nagu pikad juukses ei suuda katta sarvi ja neid kaotada, nii ei kao ka ajalugu. Järgnevalt tõi köneleja rea võrdlussündmusi iseseisvast Eestist kommunistide urgitsustõõst nii sõnas, kirjas kui tegudes ja võrdles neid tänapäeva rootsi vasakäärmuslastega, kelle sõnad ja teod on täpselt samad. Teame, jatkas köneleja, et kommunistide urgitsustöö ja teod kulmineerusid iseseisvas Eestis 1. detsembri 1924. aasta riigipöörde katsega, mis aga tänu sõjaväe ja politsei valvsusele mõne tunniga likvideeriti enne, kui Eesti piiridetaha koondatud vene "vabatahtlikud" jõudsid mässulistele appi rutata. Ükskõi eesti tõõline ei ühinenud mässulistega, kelledele nad lootsid. Näeme, et siinne kommunism propageerib samuti vägivaldset võimu ülevõtmist. Loosungid ja võtted on täpselt samad, mis olid neil Eestis 50 aastat tagasi. Eesti mässukatsest osavõtjate arv oli väike, vaid mõnisada meest. Ka vabas maailmas viibivate vägivaldse võimu ülevõtmise planeerijate arv on väike.

Aga vaatamata relvadele tuginevale terrorile tänapäeva Baltikumis korraldatakse meeleavaldusi vene kommunistliku võimu vastu. Seda kannavad noored, mis iseloomustab nende kõikumatut rahvuslikku hoiakut. Köneleja märkis seejuures leedu õpilast Roman Talantat, kes enda avalikult põletas Kaunases 14. mail ja kelle matustel tuhanded noored nõudsid vabadust Leedule. Talanta enesetapp, 17 läti kommunisti kiri vabasse maailma ja 17.000 leedu katoliiklase kiri, kus nõutakse suuremaid inimõigusi ja usuvabadust, samuti kui Eestist saabunud teated sealseist üliõpilaste meeleavaldustest on andnud Balti vabadusnõudlustele uut hoogu. Isegi Liitunud Rahvaste Organisatsioonis oli esimene kord, kus Saudi-Araabia saadikul Jamil Baroodyl oli terav kokkupõrge N. Liidu saadiku Jakob Malikuga Balti riikide pärast. Laialdast tähelepanu tõmbanud sündmus oli esmakordne, kkus üks Araabia riikide esindaja avaldas oma seisukohta avalikult Baltikumi küsimuses. Võib arvata, et see ei jää viimseks.

Agu Kriisa, köneleja Lõuna-Rootsi suvepäeval.

Ülemaailmsed Eesti Päevad Kanadas saavad andma suure kõla Eesti ja Baltikumi vabadusnõudlustele. Kindral J. Laidoneri käsk Landesveeri sõjas asuda vastupealetungile ja Võidupüha kolmes, et karastada Võidutulede säras uute, noorte võitlejate meeli ja anda töötusi tulevasteks võitlusteks, olgu meile nii siin kui Ülemaailmsetel Eesti Päevadel ja mujal heledateks teeniitajateks, lõpetas tugevate kiiduavalduste saatel Agu Kriisa oma hoogsa köne.

Seejärel esitas Göteborgi Eesti Naiskoor Tuudor Vettiku "Mu sünnimaa", Eduard Oja "Kangakudumise laulu", Juhan Aaviku "Käokene, kuldalindu" ja Enn Võrgu "Ärge unustage laulu", mida kroonitti korduvate aplausidega. Naiskoor andis seejärel veel 2 lisapala.

Lõuna-Rootsi ja Taani eestlaste koostöö organi — Veebruarikomitee nimel ütles aktuse lõppsõnad selle esimees Madis Laas, kes avaldas tänu Naiskoorile, peokõnelejale ja Helsingborgi Eesti Ühingule kui tegelikule suvepäeva korraldajale. Võimas vabaõhu-aktus lõppes eesti hümni laulmisega. Sellele järgnes hiljem Örenäsi lossi suures saalis Helsingborgi Eesti Ühingu 25. tegevusaasta pidulik koosviibimine, millest meie lehes teisal.

O.V.

Helsingborgi Eesti ühingu 25-a. juubel

ÖRENÄS (EPL) — Helsingborgi Eesti Ühingu tegevuse 25. aastapäeva tähistati Lõuna-Rootsi suvepäeva lõppakordina 10. skp. Glumslövi lähedal kaunil Öresundi kaldal asuva Örenäsi lossis. See sündis pidulikul koosviibimisel lossi teise korra esinduslikus saalis ühislauas, millest võttis osa 110 inimest. Örenäsi loss on eestlastele ajalooliseks kohaks, kus 1944-45.a. asus suur eesti põgenike laager.

Eestlased jäädvustasid lossi keldriruumesse kunst O. Puusta maalituina rea pannoopilte Eestist ja kuhu ühele seinale kandsid vana aasta 1944 õhtul põgenikelaagris viibijad oma nimed, mida tänapäeval näidatakse kui haruldusi lossi külastavaile turistidele.

Koosviibimise avas HEÜ abiesimees Arne Prees, kes tervitas kohalviibijaid. Veebruarikomitee poolt tervitas ja õnnitles Ühingut, kui juubilaari Eeva 'Merike Kangro ja EELK Lõuna-Rootsi koguduse Helsingborgi pihtkonna poolt selle esimees Ardo Tamm. Göteborgi Eesti Naiskoori õnnitlused andis edasi pr. Linda Palm ja Göteborgi Eesti Seltsi poolt Elmar Aibast (kes olnud omal ajal Helsingborgi Eesti Ühingu juhatuse sekretäriks 10 aastat). HEÜ Naisringi nimel kõneles pr. Niina Prees ja skautlike noorte poolt gdr Linda Tein. Telegraafi teel tervitas Rootsi Eestlaste Esinduse esimees agr. Leo Karupää, Halmstadi Eesti Selts, HEÜ auliige Jüri Loosme abikaasaga ja Alice ning Johannes Valgur. Kahe surma läbi lahkunud auliikme, praost Hjalmar Põhli ja Arnold Reindorfi, abikaasad viibisid koosviibimisel audaamidena. Lauas kõneles veel HEÜ kauaaegne esimees Herman Öödik, kes andis põgusa ülevaate Ühingu tegevuse läbikäidud aastatest.

Herman Öödik, Helsingborgi Eesti ühingu esimees.

Koosviibimist kaunistas kõlavate lauludega Göteborgi Eesti Naiskoor, Samuti kandis ette meeleolulaule Naiskoori sekstett, keda saatis klaveril Siim Broberg. Vahepeal, kõlasid vägevad eesti ühislaulud. Laudkonnast võttis silmapaistvalt osa palju noori, kes enamikus olid Lundist. Külalised lahkusid lossist südaöö.

Helsingborgi Eesti Ühingu valitud organitesse kuuluvad juubeliaastal: esimehena Hermann Öödik, abiesimehena Arno (Ardaleon) Prees, kirjatoimetajana Egon Peterson, laekurina Asta Paim ja liikmeina Karl Vaher ning Ülo Ojala. Naisringi juhatuses on: esinaisena Irene Köiv, abiesinaisena Linda Tein, kirjatoimetajana Niina Prees, laekurina Martha Gering, kunstilise kava koostajana Magda Lukk ja pereemana Alviine Sarapuu. Ühingu revisjoni-komisjonis teotsevad esimehena Harry Siimre ja liikmeina **Kustav Pahla** ning Maret Kurvet.

O.V.

EPL ristsõna nr. 23

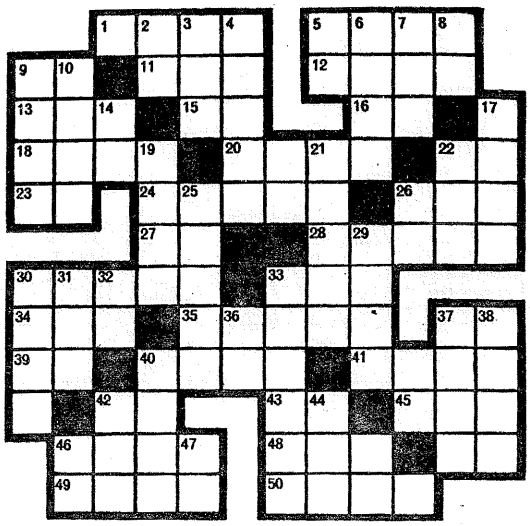

Paremale: 1 möödunud päev 6 käesolev päev 9 kaksikkonsonant 11 tugev tuulepuhang 12 põllutööriist 13 vastne 15 vanuse 16 varajana valgus (om. kääne) 18 kaunis veelind 20 kunstiteos 22 jõgi Lätimaal 23 artikkel Itaalias 24 paluma 26 oma isik 27 noot 28 metslind 30 ebakauni häälega lind 33 küsimus 34 palve (ladina k.) 35 jaam Tallinna lähedal 37 kõrge aade 39 noot 40 kuulus abielulahutuste "paradiis" 41 ajanäitaja 42 noot 43 peale selle 45 keha osa 46 okaspuu mahl 48 sadama kindlustatud kaljusein 49 linn Rumeenias 50 tuhv.

Alla: 2 kaksikvokaal 3 end. ühendatud Rahvaste peasekretär 4 eluhoone 5 tema 6 pärast niitmist uuesti kasvanud hein 7 end. tuntud Eesti maadleja 8 argoon 9 rasketööline Hiinas 10 laskeaine 14 noot 17 terasvili 19 krobeline 21 kõrged sihid 22 paik 25 mõiste mesinduses 26 sama autor 29 võõrus 30 tühi jutt, lora 31 eestipärane mehe nimi 32 noot 3 3väike praktiline metallist ese 36 see, mis on olemas 37 mehe nimi 38 müras 40 peamine toitaine Hiinas 42 planeet 44 Skandinaavia lennuliin 46 meie (rc tsi k.).

Lahendus 22:

Paremale: 1 kirik 5 ASEA 7 leht 10 kalmule 13 ara 15 aas 16 Lea 18 Türi 20 elab 21 US 22 Miami 23 le 24 side 26 teel 28edu 29 eau 31 osi 32 kirstus 35 pesa 36 Juel 37 altar.

Alla: 1 Kea 1 iala 3 ilus 4 kel 6 skar 8 hell 9 matused 11 manalas 12 kabelis 14 rüsid 17 eales 19 ime 20 eit 25 duke 27 eose 29 eral 30 utja 22 isa 34 uur.

Vastseliina alevik uue hoonestusega

Võrumaa idapiiril asuva endise Vastseliina kihelkonna keskuseks oli Vastseliina alevik. Nüüd see asula koos endise Vastseliina vallaga moodustab ühe Võru rajooni külanõukogu, mille keskuseks Vastselinna alevik (kaugus rajooni administratiivkeskusest 25 km).

Tänapäeva Võru rajooni kaguosa peamine keskus — Vastseliina — paikneb Piusa jõe ülemjooksul, veidi lõuna pool Võru-Petseri maanteed. Aastail 1950—1959 oli Vastseliina samanimelise rajooni keskuseks. Nüüd esineb asulas tähtsaima ettevõttena piimatoodete tsehh. Asulas töötab keskkool, internaatkool, haigla. kultuurimaja ja kino.

Põhjasõja ajal paiknes Vastseliina alevik piiskopilinnuse juures. Kui asula Põhjasõja tules hävis, siis ehitati uus asula Vastseliina kiriku lähedale teeristile. Ka viimase sõja ajal hävis see asula. Nii koosnebki nüüd Vastseliina peaaegu eranditult uutest, hiljuti ehitatud hoonetest. Aleviku kirjelduses (teatmikus "Kas tunned maad?") üteldakse, et silma paistavad internaatkooli hoone (endine Vastseliina rajooni administratiivhoone) ning 1956. aast lõpul valminud kultuurimaja. Piusa jõgi, mis suurvete ajal kevadel ja sügisel sageli asula üle ujutas, sõvendati. Asulas on veevarustus, saun ja võõrastemaja. Sügisel 1956 lülitati Vastseliina riiklikku elektrikõrgepingeliinide võrku. Asula keskväljakul on graniidist mälestussammas sõjas langenud Nõukogude armee sõjameestele.

Vastseliina piiskopilinnuse varemed asuvad Vastseliina alevikust 6 km ida pool, Vastseliina asunduses. Linnus asub Piusa jõe kõrgel paremal kaldal, kus Meeksi oja suubub Piusasse. Nii piiras linnust kolmest küljest vesi. Neljanda külje kaitseks kaevati kraav Meeksi ojast Piusa jõkke. Linnuse varemete kohal säilib Piusa kaldal Vastseliina mõisa looduslik park. Ka väärivad seal tähelepanu ilus jõesaar ning kõrge põrkeveer, kust väljub allikas ja millel paljanduvad punane savi, valge liivakivi ning selle all sinine savi.

Vastseliina alevikku ümbritsevad maad kuuluvad Vastseliina sovhoosile. See rajati mõned aastad tagasi ümbruskonna kolhooside likvideerimise tulemusena.

Vastseliina kultuurimaja koosseisus töötab ka Vastliina naiskoor (koorijuht Kaarel Lokk), meeskoor (koorijuht Leonid Erik) ja puhkpilliorkester (orkestrijuht Leonid Erik). Kultuurimaja rahvatantsu rühmade juhiks on Helju' Müürsepp, keskkooli rühmade juhiks Eile Zirkel. Võidu tän. 2-a majas asuvad Võru teeninduskombinaadi "Tamula" töökojad.

Näiteks rätseoatöökoda nais- ja meestöö alal, kingsepatöökoda, kudumistöökoda, juuksurid ja fotograaf. Saun asub Võidu tän. 44. Liikluses omavad peamise tähenduse autobussid. Alevikul on kindel bussiühendus Võruga, lisaks läbivad alevikku kolm suuremat liini. Näiteks liin: Võru-Vastseliina-Misso-Kuura sild (ühendus 4 korda päevas).

● Esindajatekoja ja Senati ühine teadaanne näitab, et Kongress on senini juba lisanud omalt poolt terve biljoni väljaminekuid president Richard Nixoni poolt esitatud riigieelarvele, ja tõenäoliselt suurendab eelarvet veel mitme biljoni võrra.

Dagens Nyheteri artikkel ülistab elu okup. Eestis A. Küng "tendentsioosne"

Dagens Nyheter on leidnud endale skribendi, keda on olnud võimalik ära kasutada rootsi idaorientatsiooni huvides. Selle sulemehe nimi on Sulo Huovinen, seega siis nime poolest suomlane, eestlaste hõimlane,kes on pannud oma artikli peakirjaks "Eestimaa elab!", mis ilmus Dagens Nyheteris 10. juunil.

Artikli ingressis üteldakse, et Sulo Huovinen on väga kriitiline raamatu suhtes, mille Andres Küng on välja annud, "Estland — en studie i imperialism". Küngi sihiks pole olnud mitte informeerida, vaid avaldatu on tugevalt tendentsioosne.

Sulo Huovinen märgib enneköike Eesti ja teiste balti vennasvabariikide lülitumist juunis 1940 N. Liitu. — Sellega on pandud punkt perioodiliselt ilmnenud rahutule vahemängule, mis algas 20 aastat varem, kui Eesti vabariik loodi Inglismaa abiga.

— Umbes 80 000 eestlast lahkus maalt teise Sovjeti sissemarsi eel 1944, kelledest 32 000 tuli Rootsi. Eesti kadus rootsi vaatepiirilt, hoolimata varasemaist sidemeist Eestiga.

— 60-ndail aastail, ütleb Huovinen, tekkis jääsulamine N. Liidu suhtes läänemaailmas ja ka Eesti sai luua kontakti oma naabritega. Kultuuriline läbikäimine soomlastega on muutunud tugevaks, tänu Helsingi ja Tallinna vahel reeglipärasele laevaliiklusele. Rootsiga on olnud suhted ettevaatlikud, aga ka reisijate vool Eestisse on nüüd suurenenud. Sellega seoses on siis ka Andres Küng saanud kaks reisi Eestisse sooritada.

Sulo Huovinen meenutab ka passust Andres Küngi raamatus, üteldud ühe vanema naisterahva poolt Eestis: "Sõida koju ja kirjuta sellest, mis sa nägid, kuulsid ja tundsid! Kõnele kõigile, et Eesti elab ja et meie ei muutu kunagi venelasteks ega kommunistideks!" Raamat on nagu selle üleskutse rahuldamiseks toime saanud, arvab Huovinen.

— Küngi ja paljude teiste kirjeldused N. Liidu kohta on üles ehitatud lugejate ebateadlikkusele. Rootsi üldsus on puudulikult orienteeritud Eesti ajaloost ja olukorrast ja ka N. Liidust ja seepärast on kerge Küngi-tüüpi skribentidel esile manada pilte teatud liiki "teadlikkuse" ajel.

— Küng näitab, et Eesti on imperialistliku väljaimemise ohver, mida kinnitatakse pikalt kirjeldusega sovjeti-eesti majandusest.

Huovinen kinnitab aga vastupidist, nagu omal ajal raadioreporterid Byttner ja Golandki et eesti rahval on praegu "parimad päevad", kuna suur industrialiseerimine on toimunud pärast söda ja Eesti elustandard on kõrgeim N.Liidus.

Edasi leiab taunimist Küngi poolt ettetoodud "teadlik russifitseerimine". Olukord ei olevat sugugi selline,sest "venelaste sisserändu iseloomustab tööjõuimmigratsioon ja maaelu on täiesti eestiline". Samuti on Küng oma rünnakuga venekeelse õpetuse vastu koolides sattunud "libedale jääle". Eesti keel kehtib eesti koolides ja ulatub välja ülikoolini. Aga kuna N. Liidul puudub ametlik keel, siis on iseenesest mõistetav, et ligemale 150 rahvust vajavad ühist kommunikatsiooni-instrumenti.

Sulo Huovinen, kes on kogu nädala Tallinnas viibinud, ütleb: "Tuleb tähendada, et eestlane läbilõikes on vähem russifitseeritud kui meie angliseeritud". Ta peab aga siiski ka mõõnma, et esineb rahvuslikke manifestatsioone nagu mujalgi Baltikumis, aga nende representatiivsus "rahva seisukohtade" suhtes on küsitav.

Lõpuks kinnitab Sulo Huovinen oma usku "õnneliku elu" kohta Eestis seal ilmunud ilukirjanduse loeteluga: a. 1952 ilmus 3 originaalteost, aga see-eest on teadmatuks jäänud, et a. 1950 ilmus 19, a. 1951 — 11, 1953 — 9 ja 1954 — 11 ilukirjanduslikku raamatut + lasteraamatud ja peale nende veel 90 vene ja teistest keeltest tõlgitud tööd, nendest vene keeles 77. A. 1940—1965 on ilmunud 461 originaalteost + lasteraamatud, kokku 4 148 500 eksemplari.

— See on loomulik, et meie Rootsis suurendame oma läbikäimist Eestiga kultuuriliselt ja majanduslikult. Selleks vajame meie teadlikkust,m.h. ka selleks, et võiksime vastu astuda säärasele informatsioonile, mida A. Küng pakub, lõpetab Dagens Nyheteri artikli autor.

Mr.

Kuulõpp läheneb

UUENDAGE AEGSASTI

Eesti Päevalehe

tellimist, et lehe saamisel vahet ei tuleks. Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid Rootsis.

200 õpivad eesti keelt Naapolis

Prof. Vello Salo koos USA-st saabunud stipendiaadi Merike Lepasaarega külastasid mai lõpul Naapoli ülikooli Instituto Univ. Orientale, kus päevakorrale on kerkinud eesti keele õpetamise õppetooli loomine.

Prof. Eeva Arvelli, kes siin on soome keele õppejõud, on organiseerinud laial alusel ka eesti keele õpetamist. 200 itaallast õpib praegu instituudis eesti keelt ja mitmed neist valdavad keelt juba nii sõnas kui kirjas. See suur huvi eesti keele vastu võib avada võimalused täiendavate õppejõudude rakendamiseks Naapoli ülikooli juures eesti keele ja kirjanduse alal.

Gestapolane tagaotsitav L.Ameerikas

Peruu pealinnas Limas on üks kohtunik väljastanud vahistamiskäsu saksa päritoluga ärimehe Kalus Altmannile, keda muuhulgas süüdistatakse identsuses Gestapoülema Kalus Barbiega, kes sõja ajal tegutses Lyonis.

Altmann elab praegu Boliivia pealinnas La Pazis ja Peruu süüdistuste kohaselt on ta tahtlikult kõrvale hoidunud riigimaksude tasumisest, seoses pastapliiatsite impordiga. Prantsuse valitsus aga toonitab, et Altmann tegelikult on Barbie, keda pärast sõja lõppu tagaselja mõisteti surma sõjaroimarina. Muuhulgas pijnas ta surnuks prantsuse vabadusvõitlejaid ja tegi Gestapo ülemana korraldusi vastupanuliikumise ridadesse kuulunud vange ilma kohtuotsuseta surmata.

"Mere rüütel"

"Mere rüütliks" (Havens riddare) nimetab Göteborgi HT sovjeti traalerit, mis "möödunud nädalal jälgis ameerika sõjalaevu Vietnami vetes. Ameeriklased hoiatasid teda miinidele lähenemisel, mis blokeerivad Vinhi sadamat Põhja-Vietnamis", kirjutab Herald Tribune.

Vene laev muutis otsekohe kurssi ja signaleeris tagasi: "Tänu abi eest ja õnnelikku reisi!"

Sündmus juhtus päeval pärast seda, kui Moskvas oli teatavaks tehtud vene-ameerika kokkulepped,milled sisaldasid ka vahekordade parandamise kahe supervõimu merejõudude vahel. "Seda võib nimetada tulemuspoliitikaks," lisab HT.

● Maailma suurim spetsialist raketiasjanduse ja maailmaruumi uurimise alal, sakslane dr. Wernher von Braun lahkus USA riikliku aeronautika ja maailmaruumi administratsiooni teenistusest ja läks ühte eraettevõttesse. Dr. Braun oli peategelane USA astronautide saatmisel Kuule.

Götborgi Ülikoolis promoveerus hiljuti arstiteaduse doktoriks Jaak Kutti. Pildil (vasakul) dr med, lic. Jaak Kutti, paremal oponent dotsent Arne Foss Abrahamsen. (Foto: O. Kopler).

Eestlased E.Päevade rongkäiku!

Aeg on saabumas, millal iga eestlane võib väljendada oma lugupidamist maadele, kes on andnud meile vabad eluvõimalused, millal eestlased üle vaba maailma võivad üksteise kõrval kinnitada oma ühtekuuluvust, kuid eelkõige kogu jõuga nõuda vabadust kommunistliku diktatuuri all olevale Kodu-Eestile.

ÜEP Peakomitee kutsub kõiki eestlasi üle maailma osa võtma pidulikust rongkäigust Torontos laupäeval, 15. juulil kell 9 hommikul, kogunemisega Queens Parki kella 8-st alates. Rongkäik suundub Ontario parlamendi juurest peatänavat mööda Toronto linnavalitsuse ette, kus toimub lühike manifestatsioon.

ÜEP Peakomitee kutsub eestlasi rongkäigus kandma rahvaröivaid või muud piduriiet meie auväärsete lippude all.

ÜEP Peakomitee palub kõiki eesti organisatsioone rongkäigust osavõtust teatada oma maa ÜEP Komiteele. Kanadas teatada rongkäigu juhile H. Korele, 3 Magwood Court, Toronto 9, Ont., tel. 762 — 1809.

Näitame oma distsiplineeritud rongkäiguga eestlaste korraarmastust vastukaaluks tänapäeva ühiskondliku elu öönestavatele tendentsidele. Tehkem kõik ettevalmistused selleks, et eesti ühistunde väljendus saaks võimsaks teoks!

Toronto T-koolis 51 lõpetajat

Toronto Eesti Seltsi Täienduskooli algkooli lõpuaktus toimus 23. mail Eesti Maja suures saalis. Peale lõpetajate olid tulnud aktust jälgima kogu algkooli lastepere, nende vanemad ja sõbrad. Aktusel kõnelesid koolitoimkonna esimees Hans Lupp ja koolijuhataja O. Paas.

T.E.S. Täienduskooli algkoolis on 323 õpilast, keskkoolis 100 ja eesti keele kursustel 30 õpilast. Koolis õppijate üldarv on seega 435. Eeloleval sügisel avab kool veel ühe I eesti keele klassi nendele, kes ei oska eesti keelt ja õpivad siis seda kui esimest võõrkeelt.

Algkooli lõpetajaid oli 51, nende hulgas lõpetasi 17 õpilast cum laude, kelledele anti auhindadena eestikeelseid raamatuid.

Õpilaste nimel kõneles lõpetaja Mihkel Liit, kes andis elava näite kooli heast eesti keele tasemest.

HUUMOR

Ühel veinikaupmehel seoti silmad kinni, sest ta tahtis demonstreerida oma degustaatorivõimeid. Klaas klaasi järel pandi talle ette, kaupmees võttis lonksu ning nimetas kähku päritolu ja valmistamisaasta. Pärast kahekümnendat veiniproovi pisteti talle klaas vett ette. Mees proovis, tõmbas kulmu kortsu ja proovis veel. Lõpuks raputas pead ja lausus: "Mu härrad, esimest korda oma elus pean end lööduks tunnustama. Ma ei tea mis see on, pole kunagi joonud."Ja lisas: "Ühes olen ma kindel: joogiks ta ei kõlba."

*

Kentucky elektritarvete kauplusesreklaamiti pesumasinaid:

"Ärge tapke tööga oma naist! Tehku meie pesumasin see töö...!

*

Politseis heliseb telefon. Kostab ärev hääl: "Ruttu, ruttu, seersant! Tulge, palun, kohe!"

"Mis on lahti?" küsib seersant.

"Üks kass on tunginud minu tuppa. Tulge ruttu!"

"Ja niisuguse tühja asja pärast teie helistate politseisse?! Kes teie üldse olete?"

"Papagoi."

Kohtunik kritiseerib politseid seoses Kossõgini visiidiga

TORONTO (EPL) — Kohtunik I. A. Vannini, kes teostas uurimuse Kossõgini külaskäigu ajal Torontos toimunud politseivõimude ja demonstrantide vahelise kokkupõrke selgitamiseks, on avaldanud nüüd oma 180-leheküljelise analüüsi, mis on koostatud paljude intervjuude ja lekuulamiste põhjal. Kohtunik leiab, et ratsapolitsei ei olnud õigustatud demonstratsiooni ajal hobustega rahvamassi ründama, kuna ta ohustas sellega teiste inimeste elu.

Kohtunik leidis ka, et politsei käitus brutaalselt, kui ta arreteeris 15 demonstratsioonist osa võtnud isikut. Samal ajal mainib kohtunik Vannini, et üks väike grupp noori demonstrante käitus väga väljakutsuvalt ning põhjustas Science Centre'i ees tekkinud kokkupõrke politsei ja demonstrantide vahel.

Rapordis mainitakse, et demonstratsioonist osavõtjad käitusid üldiselt rahulikult ja väärikalt.

Politseivõimud olid õigustatud ratsapolitseinike kohalekutsumiseks, kuid politseiüksuste juht demonstratsiooni ajal, inspektor Edwin Johnson, ei hindanud nähtavasti olukorda õigeseti ja kasutas ratsapolitseinikke momendil, mil neid polnud vaja rakendada.

Edasi märgib kontunik Vannini, et politseivõimudel puudus ilmselt lähem kontakt Ukraina Kanada Komitee juhtkonnaga, mille tulemusena tekkis kokkupõrge, mida paremate sidemete puhul oleks võimalik olnud vältida. Üldist segadust aitas veel suurendada asjaolu, et kohal viibis ebaküllaldasel arvul politseinikke.

Kohtunik Vannini arvates peaks Metro Toronto politseiüksuste koosseisus olema üks täisajaga töötav vanem politseiohvitser, kes on saanud eriettevalmistuse politseiüksuste juhtimiseks demonstratsioonide ajal.

Kohtunik Vannini kuulas oma rapordi koostamisel üle 214 tunnistajat, kellede seletused ulatusid 2.340.000 leheküljele.

● Inglismaa eestlaste suvepäeval, mis peeti 10. juunil Londonis, kõneles Saksamaa-eestlaste huvide kaitsja Elmar Reisenberg. Avasõna ütles Londoni Eesti Seltsi esimees Juhan Pruuden, esinesid ühendatud koorid ja rahvatantsijad.

"Hea sõnumi" raadiosaated

Vaimulik raadiosaade Euroopast igal teisipäeva ja laupäeva õhtul kell 21.15-21.30

lühilainel 31,33 m.

Postiaadress: Andres Link, Albatrossvägen 92, 136 66 Handen, Sverige.

Valtman-Vallot jutustab: Kuidas valmib karikatuur

Edmund Valtman, Ameerika kõrgelma kirjandusliku auhinna võitja karikatuuri alal (Pulitzer Prize), kes töötab ameerika suurajalehe "Hartford Times'i" juures ja kelle terava profiiliga poliitilised karikatuurid on eelnimetatud ajalehe poolt sündikeeritud ja ilmuvad üle terve maailma,jutustab, kuidas valmib karikatuur. Oma tööst kirjutab ta "Vaba Eestlasele" järgmist:

"Sagedamaks küsimuseks ühele kakaturistile on tavaliselt: kust teie küll kõik need ideed võtate?

Ega neid ei olegi õieti kuskilt võtta nii öelda valmis kujul — oleks muidugi tore küll, kui oleks mingi ideede pank, kust võiks kogu aeg ideesid võtta nagu raha pangast. Aga isegi siis kui selline pank oleks, peaks keegi ikka kõigepealt sinna ideesid sisse panema — ideed tuleb ikkagi endale ise luua või leiutada. Nii kaua kui elu kestab, aset leiavad sündmused, olukorrad ja vahekorrad muutuvad, vastuolud esinevad, intriigid jatkuvad, kriisid tekivad ja lahenevad, meeleolud muutuvad jne. jne. leidub alati ainet ideedeks karikaturistile.

Tuleb ainult osata asju näha pisut erinevast vinklist kui inimesed seda tavaliselt on harjunud nägema.

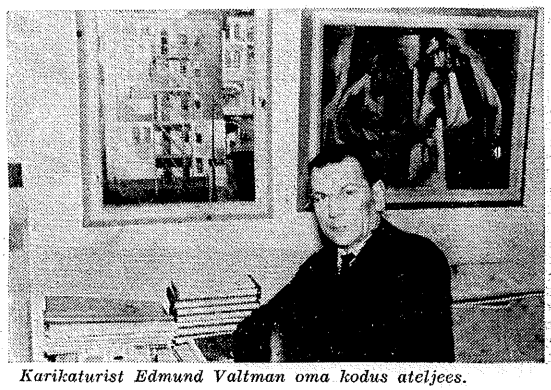

Karikaturist Edmund Valtman oma kodus ateljees.

Kõigepealt tuleb muidugi kursis olla uuditse ja päevasündmustega, kuid päevasündmustega kursis olemisest üksi on vähe — see on nagu madlas vees kalapüüdmine. Hea poliitiline karikaturist peab tungima sügavamale ja poliitilisest, sotsiaalsest kui ka ajaloolisest tagapõhjast, et anda, kui see võimalik, päevasündmustele ulatuslikumat perspektiivi, või reflekteerida päevasündmust poliitilisel, sotsiaalsel või ajaloolisel tagapõhjal. Selleks tuleb muidugi kaunis rohkesti lugeda mitmelt alalt.

Puudutades veel karikatuuri idee leidmist, on väga oluline näha asju uuest või erinvast vaatevinklist. Selles möttes minu Euroopa tagapõhi on mulle kui karikaturistile olnud suureks eeliseks siin, eriti algaastail mil värske silmaga märkasin siinse elu kuriioosume, mis ameeriklasele jäi tähelepanemata seetõttu, et ta oli nendega harjunud. Selles möttes oleks huvitava näitena tähelepanu juhtumine tänapäeva moodsale kunstivoolule "popartile", mille põhi-idee seisab selles, et tavalisi argipäevaelu esemeid või nähteid esitada ootamatult uuest vaatevinklist ja sellega vaatlejat shokeerida uuele tunnetusele, teda välja raputades harjumuslikust seisukohast.

Igal poliitilsel karikaturistil on muidugi oma stiil ja väljendusviis.

Ameerika poliitiline karikatuur on õieti oma täiesikka saanud viimase viimase viieteistkümne aasta jooksul mil värskemad tuuled Euroopast ja mujalt maailmast on märgatavalt mõjustanud siinse poliitilise karikatuuri ilmet, mis II maailmasõjani oli võrdlemisi provintslik.

Siiski on neil olnud erakordse talendiga karikaturiste, nagu Keppler, Kirby, Fritzpatrick jt. Ameerika poliitilise karikatuuri iseloomustuseks võib öelda, et see on tugev, terav ja otsekohane, vahel mõningal määral situatsioonikoomikasse kalduv.

Isiklikult harrastan mönevõrra komplitseeritumat karikatuuri. Selle asemele, et otseselt sellega välja tulla, mis ma ütelda tahan, ma eelistan kaudsemat väljendust.

Ma eeldan, et mu lugeja on teadlikum mõningast üldtuntud asjaolust, et mul ei tarvitse talle karikatuuris kõike ära seletada siltidega või mõnel muul kombel.

Karikatuur koosneb teatud komponentidest, mis üksteist toetavad ja selgitavad. Kui lugaja on poliitiliselt küllaltki informeeritud, siis ei peaks talle mingit raskust tekitama karikatuuri mõtte avastamine. Seda võiks umbes võrrelda lihtsa matemaatilise tehinguga: 2+2+3=7. Selle asemele, et lugejale otse välja ütelda karikatuuri idee — seitse — ma eelistan tal endal lasta see välja arvestada üksikkomponentide abil — 2+2+3=7 ja tunda arvutamise lõbu, just nagu oleks ta ise selle seitsme leiutanud.

"Hartford Times", millele töötan on Gannet grupi leht ja 17 ajalehte sellest grupist kasutavad minu karikatuure.

Peale selle toovad ära minu karikatuure paljud teised ajalehed ning ajakirjand. Aastate jooksul olen näinud oma karikatuure trükituna Euroopas, Ameerikas, Lõuna-Ameerika, Aasia, Aafrika ja Austraalia ajalehtedes. Seda on mul võimalus olnud jälgida ühe saksa ajakirjanduse agentuuri sündikaadi kaudu. Kuid vahel on juhtunud, et kohalikud inimesed on olnud reisul kuskil välismaal ja äkki avastanud minu karikatuuri mõnes välislehes, millest siis väljalõike minule on saatnud: "Imagine, where I saw you!" Peale selle on mitmed teatmeteosed, entsüklopeediad ja teised sellised väljaanded samuti minu karikatuure ära toonud, näiteks "The Ungetlemanly Art" ja " AHistory of American Political Cartoons".

Poliitikutest, kes karikatuure kogunvad, omab minu karikatuure kõige rohkem endine president Johnson, kelle rantshot äsja külastasin ja kelle eramuseumis teiste näituste tutvustamisel tähelepanu juhiti ka minu karikatuuridele.

Mõõdunud sügisel viibisin Johnsoni rantshos kolm päeva, kus seda omapärast meest võisin lähemalt jälgida."

KULTUURIVALLAST

Hiiumaalt võrsunud kunstnik Ülo Sooster on üpris tundmatu nimi eksiil-eesti kunsti- ja kultuuritundjate seas. Ja kodumaalgi "avastati" ta alles pärast tema surma. Ometi on tegemist suure talendiga, kelle nimi kord vilksatas isegi maailma ajakirjanduse veergudel. Seda nimelt aastal 1962, kui tuntud maisikasvatuse ja kunstikasvatuse ekspert Nikita Hrushtshov külastas rohkearvulise saatjaskonnaga üht suurt kunstinäitust Moskvas, mis oli välja pandud n.n. Maneezhis (endise tsaariaegse ratsutamiskooli hoones). Kahe tuhande välja pandud kunstiteose hulgas leidus töid, mis ei vastanud sugugi tolleaegsetele sotsialistliku realismi kontseptsioonidele. Hrushtshov läks neid nähes väga ägedaks ja talle omase temperamentse vulgarismi ja voluntarismiga tegi need moodsa joonega tööd avalikult maatasa, üteldes muuseas, et ka eesel oma sabaga oskab paremini maalida. Üheks selliselt esiletõstetuks pähesaajaks oli eestlane Sooster.

Ülo Sooster sündis 17. oktoobril 1924 Hiiumaal, Emmastes. Sooster tähendab hiiu murdes "sõstar" ja sellenimeline suguselts on Hiiumaal tuntud. Nii oli Käina valla Jausa algkooli juhatajaks vabariigi ajal Friedrich Sooster ning Ühtri külast pärit muusikamees Julius Sooster luuletas ja viisistas hiiu hümni "Kodu", mis algab: "Sääl kus valgelivset randa uhub sinivete voog..." Hiiumaa loodust kandis Ülo Sooster enda südames kogu oma kunstiteel. See kajastub ka ta tööde temaatikas, kus kesksteeks sümboliteks on kadakad, kalad ja linnumunad, kuigi tema vaimseks isaks peetakse kaugest Katalooniast võrsunud Picassot.Noort Soosterit, kes astus N. Eesti Kunstiinstituuti kohe pärast Teist maailmasõda, kirjeldab üks sõber ja koolikaaslane järgmiselt: "Nõpsnina ümara näo sees. Ümarraamilised prillid. Kohevad juuksed sageli näole langenud. Elavad silmad. Suured kohmakad käed. Rannamehest meresõitja taaruvalt lõtv kõnnak. Rõivastus nagu stipendium seda lubas. Pruun, allavajunud servadega kaabu, särk, mis kujutas endast kraed ja rinnaesist". Ei olnud Soosteril, kes juba siis oli orienteerumas kubismile,sürrealismile ja abstratsioonile, Kunstiinstituudi sotsrealistlikus õhkkonnas kerge. Nõnda kirjeldatakse ta vaidlust ühel koosolekul tuntud kunstnikuprof. A. Starkopfiga: "Õigus luua kujundit oma suva järgi. Ja direktor prof. Starkopf kõigutamatuna ja väärikalt kaitsmas natuuri osa kunstis. Sooster seevastu — natuke kühmas, laubale langenud veidi krussis juustega, käed rusikas, valmis pea ees läbi seina tormama. Selline ta oli, kuni resignatsioon taltus hiidlase huumoriks."

Kunstiinstituudis lõpetas ta maalieriala, ta õpetajateks olid Elmar Kits, Ado Vabbe ja J. Võerahansu. Ta igatsuseks oli pääseda kunstikeskusse, Pariisi, kuhu tollal pääseda oli muidugi võimatu. Kuid keskusse asus ta siiski, siirdudes pooltosinat aastat pärast instituudi lõpetamist Moskvasse, kus elas ja töötas kuni varakult tulnud surmani oktoobris 1970. Tõenäoliselt tõmbas teda sinna Moskva osalt põrandaalune intellektuaalne ja kunstielu, kus andekad venelased ja teiste rahvuste liikmed olid taasavastamas 20. sajandi esimese kolme aastakümne avangardklikke kunstisuundi. Ning küllap mõjus selleks kaas ka ta abiellumine moskvalannaga.

Üks ta Moskva-sõpru, Jurij Sobolov, ütleb Soosteri taotluste kohta: "Ta rääkis alati, et kunstnik on konstruktor, kes loob korra keset kaost, loob vormi amorfsusest, arabeski groteskist... Soosteri töödes ilmneb selgelt prantsiip sundida elama mateeriat, mis on analüüsitud abstraktsioonides, sünteesitud, kujundatud organismi elu."

Sooster tegi tuhandeid joonistusi, illustratsioone mitmetele raamatutele, graafikat, maale. Tema juures on peale Picasso tähendatud Max Ernsti, Klee, Magritte mõju ja ta loomingulaadi kutsutud sensuaalseks sürrealismiks, poeetiliseks realismiks, mis kohati lähenes abstraktsele ekspressionismile. Sõjajärgses N. Eesti kunstis oli ta oma loominguga ja ideedega kahtlemata avastajaks ja teerajajaks ning kuigi ta oma elu viimased 14 aastat veetis Moskvas, ütleb eesti kunstikriitik Mai Levin: "Näitus tutvustab nüüd ka meie publikule meest, kes oma otsiva vaimuga on olnud suureks autoriteediks osale meie kunstnike keskmisest ja nooremast põlvkonnast." Näitus, milles eelnevas tsitaadis on juttu, toimus 1971. aasta kevadel Tartu Riiklikus Kunstimuuseumis, kus pool aastat pärast Soosteri surma oli välja pandud üpris laialdane valik tema töödest — esamakordne tema erinäitus Eestis. "Näitus kujunes meeldivaks avastuseks. Kahju ainult, et kunstnik ise seda näitust ei näe'," lõpetas Mai Levin näituse ülevaate ja arvustuse ajalehes "Sirp ja Vasar". Veidi hiljem trükiti ajakirjas "Kunst" kaks südamlikku ja huvitavat mälestuskirjutust Henn Roode ja Jurii Sobolevi sulest, koos terve rea Soosteri tööde reporduktsioonidega.

Kui tõmmata võrdlusi kirjanduseluga, siis näib, et Soosteri paralleelkujuks pärastsõjaaegses kodumaises eesti kirjanduses on luuletaja ja näitekirjanik Artur Alliksaar. Ning millegipärast tuleb meelde ka dogmaatijuid trotsiv kujur Ain Saarma Enn Vetemaa lühiromaanist "Monument".

J.T.

Kas suurettevõtted või väiksemad?

Stockholmi Põllumeestekogu diskusiooni-kogunemisel 31. mail arutleti isiku suhet ettevõttega. Kõik muutub aina suuremaks. Vabrikud tuhandete töölistega, koolid sama arvu õpilastega, haiglad sadade arstide ja tuhandete haigetega. Väikeasulad lüüakse kokku suurteks mõisateks. Miljontonnine laev pole varsti enam mingi ime. Muheda näoga lahket kaupmeest, kes sulle üle leti müüb seda kõige paremat, pole enam. On suuräri, kust ise pead otsima ja otsustama, et kas on hea või mitte. Kas osta või jätta.

Üksikisiku suhtes see areng mõjub negatiivselt. Kaob huvi töö tulemuste vastu. Jääb üle ainult raha. Seegi tuleb kiiresti kulutada, sest kurss langeb ühtepuhku.

Vasakpoolsed usuisa Marxiga eesotsas on leidnud lahenduse — riigistada, üle võtta, natsionaliseerida. Siis on kõik rahva oma ja igaüks võib röömu tunda oma vaeva tulemuste üle. See on aga vale. On ebausuks osutunud nii teoorias kui praktikas. Vabrikutööline natsionaliseeritud vabrikus on sama vööras või alieneeritud oma töötulemuste suhtes nagu erakapitalistlikus ettevõttes. Streike küll ei teki, kuid need hoitakse ära kuulipildujate, Siberi vanglate ja langevarjusoldatite abil.

Ainuke võimalus inimesel omi andeid, oskusi, tööjõudu ja usinust rakendada on väiksemas ettevõttes. Niisuguses, millest ta pilk üle ulatub, milles ta juhtiv käsi mõjuvalt saab tegutseda, tööpanus tagajärgi anda.

Tarvidus n.n. hobi järele tekib ainult suurettevõtete palgaliste hulgas. Käsitöölise, külakaupmehe või väikepõllumehe leksikon ei tunne sõna hobi. Ei vaba aega ega puhkust ka mitte. Inimese endaväärtuse tunne on rahuldatud ja ühiskonnale pühendatud suurem panus kui suurettevõttes.

Siin aga, nagu paljudes ühiskondlikes küsimustes, ei pääse mööda vastuoludest. Tehnika saavutused soodustavad suuri. Vabriku saadus on seitse korda odavam käsitöölise omast. Ilusam ka. Seaform annab ehtsat peekonit nii odavalt, et seda santki võib süüa.

Eestis juba paistis õrn lahenduse idu— ühistegevus. Tõeline vastastikune ühisteise aitamine, mitte mõne uue suurettevõtte juure soetamine direktorite ja teiste tegelinskitega. Tehnikalt aga tuleks nõuda silma ka inimese jaoks. Mitte ainult odava saaduse soetamist.

Tõeline hädaoht on suurettevõtluse laiutamine sinnamaale, et väikesele üldse enam ruumi ei leidu. Et isiklik intelligents, algatusvõime, töötahe ja visadus atrofeeruvad masinanuppe pigistades või kontorilaua taga konutades.

Põllumeestekogu ülemaaline kokkutulek toimub 17. — 18. juunil Malmö kandis ja järgmine arutlusõhtu Stockholmis Esinduse ruumes 27. sept. Talvise hooaja kavas on kõigi kolme Eesti Põhiseaduse arutlemine.

Kõik Türgi eestlased asuvad Saksamaale?

GEISLINGEN (EPL) — 1. juunil viibisid Saksamaal Crailsheimis, tööl olevad Türgi eestlased külas Keskkomitee esimehel J. Västrikul Geislingenis, kus oli pikem juttuajamine esimehega Türgimaale mahajäänute toomiseks Saksamaale. Teatavasti otsis esimees nad esimesena Saksamaal üles ja nüüd toimus siis vastukülaskäik. Külalised viibisid Geislingenis kogu päeva, kus peale esimehe külastamist käidi koos ka pastor Vaheri ja veel paari teise eestlase pool.

Nende suuremaks mureks on, et lõpuks pääseks kõik välja Türgimaalt. Praegu on seal veel 16 hinge, kelledest väljapääsu sooviks esialgselt 12, kuna üks perekond jääks veel kohapeale majapidamisi likvideerima. Kõik sealolijad soovivad tulla Saksamaale. Austraaliasse ei soovi neist keegi minna.

Kes viibivad juba siin Saksamaal tööl ,siis nende siiajäämine ka pärast ametlikku töölepingu lõppemist ei tohiks loodetavasti valmistada erilist raskust, kui neil siin korter ja töökoht olemas. Kuna nad on abielulmiste tõttu enam-vähem sugulusvahekorras, ja et siin on hulgas ka paar eesti-volgasakslase abielupaari, siis loodetakse, et ka teiste järeletoomine ei tohiks samuti olla ülepäämatute takistustega seotud. Arusaadavalt on see aga aeganõudev.

Keskkomitee esimees J. Västrik astus selles küsimuses otsekohe kontakti Saksamaa eestlaste huvide kaitsja E. Reisenbergiga. Vlimane on lubanud kõigit kaasa aidata, et peale andmete saamist püüda seda küsimust ministeeriumis jaatavalt lahendada.

Siinsed Türgi eestlased tulevad esimehe kutsel ka eestlaste suurkokkutulekule jaanipäeval Münsterisse, kusjuures vahepeal külastavad arvatavasti veel eestlasi Schönaus.

METSAKODU UUDISMAA
POSTIARVE 69 47 71 FALKÖPING
VABAÕHUPIIRKOND EESTI SKAUTLIKELE NOORTELE

Kas Metsakodu tänavune Suviharjapidu lööb mulluse publikurekordi? Kindlasti, kuna Tidani-äärne noorteparadiis ja sääl toimuvad jaanipäeva pidustused on kujunenud ülerootsiliseks suurkokkutulekuks ja tõeliseks publikumagneediks. Metsakodu peamaja kohvik-rõduga ja muude püsiehitustega ning hea eeskava ootavad külalisi. Kohvik-einelaud avatakse reedel, 23. juunil kuna ametlik pidu algab laupäeval, 24. juunil kell 10.

Müncheni kujundamine 1972 olümpialinnaks

München esineb nüüd Euroopa kõige uhkema linnana — talle kuulub maailma suurim katus. Hoburauakujulisena ulatub see katus üle olümpiastaadioni (80 000 istekohta, üle ühe suure spordihalli (11 000 istekohta) ja üle ujula (900 istekohta). Seda katust, mis koosneb läbipaistvaist akrüül-plaatidest, kannavad 12 masti. Need on 50-80 meetrit kõrged ja nende läbimõõt ulatub 3,50 meetrini. Kõik mastid on seest õõnsad, kuid sellele vaatamata kaaluvad (igaüks) kuni 320 tonni.

Mastide "ülestõmbamiseks" vajati 500 meest. Üldse töötab olümpiamängude väljakul — Oberwiesenfeldis — praegu 1200 meest. Katuse projekti löi Stuttgarti arhitekt prof. Günther Behnisch. Projekti kinnitamisel arvati, et selle katuse ehitamine maksab "ainult" 18 miljonit marka, tööde käigus aga selgus, et kulud tõusevad siiski üle 175 miljoni marga. Münchenlaste üldine arvamus selle maailma suurima katuse kohta on: "Inteu ja kallis!" Kuid ei puudu ka need, kes väidavad, et see katus olevat siiski sensatsioon ja kunstiteos.

On loomulik, et kõik need olümpiamängude-aja voodid ja erakorterid on kallid: 50-100 marka ööpäeva eest. Kui neist hindadest on kõne, siis küsitakse ikka ja jälle pilkavalt, et kas see ikka tõesti mahub mõistesse "Olypia der Gastfreundschaft." Kuid ka hotellid on kallid, ja eriti need seitse luksushotelli, mis valmivad suvel 1972. Odavama ööbimise võimaldavad siiski ümber linna loodavad telklaagrid, kuhu suunatakse peamiselt rühmadena saabuvad külalised.

Korraldajaile valmistas suure üllatuse pääsemte eelmüük, mida Lääne-Saksamaal teostati loosimise korras. Tormijooks neile oli suur, ning enamik soovijaist jäi pääsmetest ilma. Kuid nüüd kõneldakse ka veel müümata pääsmete ülikõllusest, sest välismaadelt tuli enamik pääsmeid tagasi.

On enastmõistetav, et olümpiamängude ajal tahab ka linn ennast külalistele näidata. Seda nii heast kui ka halvast küljest. Juba praegu jagatakse broshüüre "München okümpialinnana". Sellest võime lugeda, et Münchenis maksab ehitamiseks vajalik krunt kuni 31 800 marka ruutmeeter. Ka on München autode linn, kus neid praegu käigus 430 000. Selle tõttu on ka Müncheni õhk väga halb ja päikest umbes 300 tundi vähem kui mujal Baieris.

Väliskülalistele raha vahetamiseks avab Baieri Vereinsbank 100 filiaali. Nende reklaamina esineb hüüdlause "Geldstadt mit Herz" (südamega rahalinn). Ka on olümpiamängude külaliste kasutada uus metroo, millest osa juba valmis (avati oktoobris -71).

Olümpiamängude korraldamiseks kulutab Lääne-Saksamaa kokku ligikaudu 10 miljardit marka, sellest otseselt mängude läbiviimiseks umbes 2 miljardit marka. Muude kulude hulka kuuluvad näiteks ehitised,linna korrastamine, metroo, muu liiklus ja kõik see, mis vajalik, et esineda vööraste ees väärika olümpialinnana ja ületada kõik senised olümpiamängud. Nii kuulub olümpiamängude programmi ka "Abteilung Kunst", mille realiseerimiseks kulutatakse (praeguse eelarve korras) 21,8 miljonit marka.

Selle ettevõtte — Abteilung Kunst — raames organiseeritakse muuseumide külastamist ning avatakse olümpiamängude maa-alal ka raamatu- ja kunstipaviljonid. Kuid kaavas ei puudu ka antropoloogide, teoloogide, sotsioloogide, pedagoogide, psühholoogdie ja arstiteadlaste päevad, kunstinäitused, kontserdid ja teatrietendused. Külalistena esinevad Itaalia Mailänder Scala, Tokio sümfooniaorkester ja New Yorgi City Ballet. Samuti tuleb Münchenis maailma-esiettekandele korealase Isang Yunsi ooper "Sim Thong". Ametliku olümpiamängude filmi (vähemalt 150 000 meetrit) valmistab USA filmikõntsern Wolper Picture Ltd.

● Matuseid merel on hakanud korraldama üks San Rafaeli matusebüroo Kalifornias. Selleks on soetatud eriline matusejaht, kus toimub ka tuhastamine. Hiljem viiakse jahtlaevaga tuhk merele, kus see puistatakse voogudesse.

Kultuuriüllatusi Uues Maailmas Muljeid Balti-konverentsilt

Üllatustemaaks osutus Kanada, mida võimalik oli tundma õppida seoses Balti aineliste teaduste III konverentsiga Torontos 11.-14.5.1972. "Metsiku Lääne" asemel leidsime esmasel külastusel eest peene inglise, respektiivse prantsuse kultuuriga hästikorraldatud ühiskonna. Selle on igatiiliki emigrandid, valged, pruunid, kollased, pool- ja pärismustad, kõik oma parimat pakkudes, muutnud vaid veelgi progressiivsemaks ja laetuks konstruktiivse töötahte ja dünaamikaga.

Baltiaineliste teaduste III konverentsi ülle on küll juba kohalikud, Toronto eestikeelses ajakirjanduse ja selle alusel ka mujal ilmunud skemaatilisi osaülevaateid, siiskohal lubatagu esitada mõningaid politiivseid, resp. negatiivseid momente ja tähelepanekuid, mis algatatud konverentsitraditsiooni jätkamisel võiksid kasulikud olla selle korraldajaile ja programmi koostajaile.

Grupilend New Yorgist Torontosse oli möödunud kontaktide uuendamise ja värskendamise taustal eelnenud konverentsidest osavõtjate või siis omaaegse DP-ülikooli Pinnebergis ühismälestusi ning sellele järgnenud teaduslikku tegevust arutelles. Majutamine Toronto ülikooli New-Colleg'i pooliti amfiteatri-stiilis majakolossis asuvais semestrivabades tudengitubades oli praktiline, mugav ning odav. Hää registreerimise- ja majutamiskorralduse eest pälvib vastav komitee eesotsas pr. Laine Pantiga tõsist tänu. Kuue-ja-poole dollariline voodihind meelitas siin ööbima kõrgemapalgalisemadki professorid — selle asemel, et hotellitoa eest maksta viiekordselt rohkem. Pealegi leidsid kõik ettekanded, väljaarvatud avatseremoonia aset põiki üle tänava asuvas Sidney-Smith-Hallis.

Ettekandeid oli tervenisti 87 viide-kuude erirahvusesse kuuluvalt 78-lt referendilt. Kestuseks oli ette kirjutatud 25-30 minutit, aga paljudel juhtudel venis see 45-50 minutini. On pikemata selge, et taolise referaatide-koorma läbi masinadamine kolme, õigemini kahe ja poole konverentsi-päeva vältel oli omaette "kõrgem kunst". Sellega ei olnud programmikomitee suutnud kahjuks rahuldavalt toime saada. See kehtib eriti ajaloo-aineliste erisektsioonide programmistamise kohta (korraldaja prof. W. L. Winter). Siin kuhjusid näiteks 12. mail ennelõunal kl. 9-12 eestiainelised ettekanded tervelt neljas erisektsioonis: 1) sekts. IV — Evald Uustalu: "Estonian Volunteers in the Finnish Army"; 2) sekts. — Olavi Arens: "Eduard Laaman as a Historian"; 3) sekts. VI — Elmar Järvesoo: "Estonian Declaration of Indenpendence in 1918". Samas sektsioonis veel Imre Lipping: "Emergence of Estonian Authoritarianism" ja Emanuel Nodel: "Life and Death of Estonian Jewry"; 4) sekts. VII — Ilmar Arens: "A scientific Expedition from Tartu University in 1943 to investigate Estonian Trans-Peipus settlements in the Soviet Union".

Taolise eriskummalise kumulatsiooni läbi kannatasid esijoones muidugi referendid, kuna "auditooriumi" mõnel juhul moodustasid vaid 20-30 kuuljat rohkem kui 400 osavõtjast. Kuid ähmi tekitas huvialaliste ainete kuhjumine ka kuulata soovijais, kes end ei saanud ju jaotada kaheks-kolmeks! Oli palju kahetsemisi ja vabandamisi. Mõninga! määral oli samasugust pahameelt ettekannete kuhjumise üle kuulda ka baltisakslaste ringidest. Muidugi vastuvõetavaks tunnistatud ettekannete tohutult kõrge arvu tõttu oli raske hoiduda põrkeist, kuid paremat organiseerimisvõimet oleks siiski eeldatud programmikomiteelt. Peaasi: paarist päevast ei jätku 80 referaadi läbimasindamiseks, selleks oleks vaja olnud varuda neli täispäeva. Peetagu seda silmas järgneva IV konverentsi programmimisel, mis esialgsete kavatsuste kohaselt tuleks pidamisele 1974 Chicagos.

Meelelahutuselt ja uute uurimiskontaktide sõlmimiselt pakkus konverents vaid positiivset. Nooruslik, "igavese üliõpilase" atmosfäär:viiekuuekümneaastased või vanemadki teadlased üksteisevõidu koridorides ja treppidel tunglemas koos kahekümneaastaste tudengitega, söögisabas seistes, ühistes pesuruumides jne.

— Kõik see tekitas üleva tunde ajas tagasilendamisest 25-35 aasta võrra, valusid säärelihastes märkasid alles konverentsi lõppedes neljandal päeval. Eriti meeltülendav "keeltepaabel" leids aset Toronto ülikooli presidendi vastuvõtul, cocktailpartyl, kus kõikidel oli võimalik vestelda kõikidega. Ülevaid mälestusi jättis ka lõpp-bankett laupäeva, 13. mai õhtul koos tantsuga ning sellele järgnenud hiinarestoranide külastamisega "all-linnas".

Konverentsi neljandal päeval, pühap. 14.5. leidis aset vaid 2 tundi kestev "aabs'i" (Association for the Advancement of Baltic Studies) peakoosolek. Miks ei olnud programmikomitee osa loenguid asetanud tollele viimasele konverentsipäevale?

Oli võimalik külastada ka Toronto teatrit — "O' Keef Centre't", kus anti "Mary Stuart" või "The Queen of Scotts" — väga meeldivas ajalooliselt loomutruus esituses. Aega jätkus veel paari eesti perekonna külastamiseks lähedases Hamiltonis,kes asusid n.n. "kõrgemais regioonides", s.o. ülevalpool selle tööstuslinna kaunis tihedat "smog'i" Keskmine jõukus, hääolu, autod, soliidsed elamud vaid vähekrigisevate põrandatega, kuid unustamatult kaunite vaadetega aknaist õitesse uppuvate aedade reale, võrreldav vaid Ceneralif'ega Alhambras Granadas. Pidusöök ühes peenemas väljasõidurestoranis maksis küll viis-kuus korda rohkem kui hää ja lihtne toit Toronto üliõpilassööklas, kuid teenindus eeskujulik. Toronto "Eesti Majas" oli juba märgata lähenevate "Eesti Päevade" ooteärevust. Usinasti olid tegevuses ajakirjanikud Enn Salurand ja Heino Rebane ning teised vaimutegelased. Ajaloolane Jaan Olvet teritas hoolega sulge tulevasiks intervjuudeks ja reportaazhiks. Samuti kees vilgas päevatöö üha tõusuteed sammuvas Toronto Eesti Ühispangas, mis oma kaunikese puhtkasuga, nagu selgus, on tublisti abistanud ka eesti vaimukultuurilist tegevust Kanadas.Sellest kõigist oli ajuliselt takistatud osa võtmast tuntud teadlane ja bibliofiil Richard Atnik, kellele hiljuti auto tema tänava ületamisel ta otse "Eesti Maja" vastas asuvasse korterisse oli pääle sõitnud. Stoilise rahuga harjutas Antik oma sisukas ja hästikorrastatud raamatukogus karkudel käimist üles ja alla ning ühes toast teise käies.

Kanada on ikka veel väga hõredasti asustatud maa suurte vahekaugustega, kuid inimlikud kontaktid on siin soojad ja tihedad, suhtumine "uutesse vööraisse" sõbralik ja tolerantne. Kanada valitsus on eri rahvuste koondisi ja kultuuriüritusi hakanud toetama suuremas ulatuses. Muude hulgas on antud 6000 dollarit toetust ka Eesti Keskarhiivile Torontos.

USA-st kui "kontrastide maast" on ju liig palju kõneldud ja kirjutatud. Vastuoksused temast ning ta kohati liigselt piiramatuist "vabadusist" on ka nende ridade kirjutaja muljed ja mälestused. Üldmulje on siiski positiivne, ameerikliaste "stosskraft" on imponeeriv ja peaaegu üliinimlik, kuid üksikasjalikumaks kirjelduseks ja analüüsiks vjavad mõtted veel settumist ja selgumist.

Ar.

● Pariisis abiellusid 7. juunil Kristiina Müllersdorf ja Björn Sandberg. Noore abielupaari alaliseks elukohaks on Lidingö.

N.Liit on rikkunud 25-st tippkonverentsi kokkuleppest 24

NEW YORK (VES) — President R. Nixoni külaskäigu ajal sõlmiti Moskvas terve rida kokkuleppeid USA ja N. Vene vahel. Kuivõrd aga lepingud N. Venega tegelikult on väärt, sellest annab ülevaate ajakiri "U.S. News ● World Report".

Ajakiri ütleb, et USA presidentide ja N. Liidu juhtide vahel on olnud seitse tippkonverentsi, kus on sõlmitud 25 kokkulepet. N. Vene on nendest rikkunud 24.

1943.a. sõlmiti Teheranis Roosevelti, Churchilli ja Stalini vahel 4 kokkulepet. N. Vene murdis need kõik.

1945.a. Potsdamis Trumani, Churchilli ja Stalini vahel sõlmiti 14 olulist kokkulepet. Moskva rikkus need kõik.

1955.a. Genfis tippkonverentsil neljas suure vahel N. Vene nõustus korraldama vabu valimisi Saksamaa ühendamiseks. Hiljem ta keeldus Saksamaa idatsoonis valimisi lubamast.

Hilisematel tippkonverentsidel otseselt lepinguid ei sõlmitud. Nendeks kohtumisteks olid: 1959 Eisenhoweri ja Hrushtshovi vahel Camp Davidis; 1961 Kennedy ja Hrushtshovi vahel Viinis ja 1967 Johnsoni ja Kossõgini vahel Glassboros.

N. Vene on rikkunud suures osas ka rahvusvahelised lepingud. Näit. aastatel 1942—1946 N. Vene lubas korduvalt, et Ungaris, Bulgaarias, Poolas, Tshehhis ja Rumeenias korraldatakse vabad valimised. Neid ei korraldatud seal kunagi.

Sõja ajal Kreml lubas repatrieerida sõjavangid, tegelikult saatis nad aga miljonite kaupa oma mõõtmatutesse orjalaagritesse.

Moskva andis kindla lubaduse, et Korea peab jääma vabaks ja iseseisvaks. Siis aga panì Põhja-Koreas ametisse punase nukuvalitsuse ning lõppeks organiseeris rünnaku Lõuna-Korea vastu.

1946.a. lubati Doonaul vaba laevasõitu. See jõgi on jäänud kommunistlike maade piirides tänaseni tugeva nõukogude kontrolli alla.

Sõja ajal Moskva tõotas, et Saksamaa jääb pärast sõda üheks riigiks, hiljem aga surus oma okupatsiooniraudeesriide taha ega mõtlegi seda lasta ühineda muu Saksamaa osadega. Samuti murdis N. Vene kokkulepet, et Berliinil on vaba ühendus Lääne-Saksamaaga.

Nukleaarkatsete ja relvade vahepealsed kokkulepped on kõik N.Vene poolt murtud.

Veel 1970 saavutati N. Venega kokkulepe Lähis-Ida vaherahu osas. Moskva aga murdis peagi kokkuleppe, hakates Egiptusse vedama ja üles seadma missili-patareisid.

Kuidas Moskva on murdnud kokkuleppeid teiste riikidega, selle kohta toob ajakiri kaks näidet.

1934 N. Vene tõotas Rahvasteliitu astumisel hoiduda sõjast ja kõiki rahvusvahelisi küsimusi lahendama rahulikul teel. 1939 visati N. Vene Rahvasteliidust välja, kuna ta ründas kokkuleppel Hitleri-Saksamaaga Poolat ja Soomet — riike, millede-ga N. Vene oli pealegi sõlminud mittekallaletungi-paktid.

1940.a. rikkus N. Vene mittekallaletungi-lepped Eesti, Läti ja Leeduga, teostas sinna invasiooni ja liitis need riigid N. Venega.

BALDER JAAN vestleb: ÕRNATUNDELINE

Oliime hulgakesi koos. Leili Aas ütles:

"Täna ma nägin ühes kaubamajas, kuidas keegi varastas."

Ajasime kõik kõrvad kikki. Suurt uudishimu täis. Mis siis sai? Leili aga ei olnud meile enam midagi ütelda. Nägi, et varastati ja — kõik.

"Kas sa siis kellelegi ei teatanud?"

See küsimus tuli mitmest suust. Leili raputas pead.

"Aga miks siis mitte?"

Ta vastas:

"Ma ei tahtnud talle paha teha."

Meie kõik hakkasime Leili peale karjuma. Mis? Sa ei tahtnud vargale paha teha. Kartsid, et ta paneb pahaks, kui sa teda ta kuriteol segad. Tegime ägedalt ettepeiteidi. Süüdistasime. Peaaegu et sõimasime. Irvitasime ka.

"Kui õrnatundeline!"

"Sinna see meie ühiskond läheb — haledate südamete nahka!"

"Oilsale hinged poolehoid kuulub roimareile."

"Ei ole ime, et kuritegevus lokkab."

"Iga kodanik peaks aitama selle vastu võidelda, aga tema vaatab pealt ja vaikib!"

"Oma vaikimisega sa aitasid kaasa vargale, kes ajas käe minu taskusse."

"Minu ja sinu, sest ega kaubamaja varguste läbi tekkinud kahju kanna. Ta läheks kohe pankrotti, kui see jääks tema kanda. Ta soolab hindadele juurde. Meie peame kahjud kinni maksma."

"Ja need kahjud on väga suured. Tohutud, sest poevargused on võtnud otse epideemilise ulatuse."

"Mis seal imestada, kui rahulikult vaadaakse pealt ja..."

"Ma vaatasin pealt, aga rahulik ma sugugi ei olnud," vastas Leili. "Kartsin, et ta kukub sisse."

"Kuidas ta välja nägi?" tahtsime pikanäpumehe kohta lähemaid andmeid saada.

"Ta oli korralikult riides,"vastas Leili. "Täiesti viisaka välismusega daam."

"Mingi majanduslik häda niisugust vargile ei ajanud," olime meie veendunud.

"See oli ka minu arvamus,"ütles Leili. "Ja just sellepärast ei tahtnud ma, et ta teolt tabataks."

"Niisuguseid just tuleks õpetada," karjusime meie. "Inimesed käivad moraalselt nii alla, et võtavad näppamist nagu mingit põnevat seltskondlikku mängu. Kuhu meie niivlisi jõuame?"

Leili ütles:

"Teie kurdate, et teie tasku kannatab, aga mõtelge kui palju inimene kannatab, kui ta sisse kukub."

"See on ta enda asi. Iga inimene peabki kannatama, kui ta on kurja teinud. Paras talle, kui käed raudu pannakse."

"Tema ehk on selle ära teeninud, aga mida ütleb mehe süda, kui ta naine kohtu ette viiakse?" küsis Laili.

Mehe süda...

"Suur riid oleks majas, mees teeks talle õnnetuna etteheiteid, et sa oled mu nime määrinud, sa oled kergemeelne inimene, mul on korralik palk, meie saame sellest elatud, aga sina võtad kätte ja lähed..." avaldas Leili oma mõtteid. "Mees peaks niisugusele naha peale andma."

"Nende abielu läheks lõhki," ütles Leili.

"Mis siis... Las minna!"

Leili ütles:

"Kindlasti elavad veel ta vanemad, sest ta oli noor naine. Kujutlega seda hirmsat häbi,mida ta isa ja ema tunneksid, kui asi kohtusse läheks."

Leili rääkis ja rääkis ja rääkis. Meie kõik jäime pikapeale hoopis vait. Ime oli, et keegi meist silmi ei pühikunud.

Mina võisin kaks nädalat hiljem tähele panna, kuidas ta sõnade mõju minu juures ilmsiks tuli või välja löi. See juhtus raudteejaamas.

Tundsin päris selgesti, et keegi ajas rahvamurrus käe mu taskusse. Esimese hooga tahtsin kinni haarata ja suure häälega karjuma hakata, et varaas! Kus on politsei! Aga siis taipasin, et see oleks viga, sest mõistlikum mõte pääses minus võimule. Ma püüsin siis niisugust juhmivõitu nägu teha, et ei minul ole vähematki aimu tasku kandis kobamisest. Haigutasin, nagu oleks sin unine ja selle tõttu siis uimase tähelepanuvõimega. Vaatasin jaamakella, et näe, mu mõtted on hoopis seal, kella juures. Taskut ei tule meeldegi. Toimeta aga sina selle kallal päris julgesti edasi.

Ta siis toimetas nii kaua kui sai asjaga hakkama. Tundsin päris selgesti, et nüüd on vööras käsi ja mu rahakott taskust läinud. Hingasin kergendatult, et see mul oli õnnestunud. Simuleerimine. Tal ei olnud aimu, et ma märkasin, kuidas ta varastas. Küll oli mul õnnis tunne, et olen ühe inimese päästnud vanglasseminekust.

Eestlanna Reet Pell kostüümide loojaks "rocki" lavastuses

TORONTO (VE) — Maikuu 25-ndal toimus Toronto "Royal Alexandra" teatris New Yorgis üle aasta täismajale jooksnud muusikalavastus "Godspell". Nagu kavaleht märgib, on "Godspell" loodud Matteuse evangeeliumi ainetel. Muusikalavastus ise meenutab tugevalt nii "Hair'i" kui "Jesus Christ Superstar'i", kuid on esimesest tunduvalt rõõmsam, värvikõllasem ja märksta paremini piiritletud lavastusega, "Superstar'ist" erineb ta samuti, olles vähem pretsensioonikas ja täis mänguröömu.

Kavalehelt näeme veel, et kostüümide loojana on märgitud Reet Pell, kes on eestlanna Reet Pappel. Ta lõpetas 1961.a. Torontos kunstikooli, hiljem siirdus New Yorki, kus õppis edasi The Art Student League of New York kunstikoolis, peamiselt portree alal.

Teatrivaheajal otsisime noore lavakunstniku üles, et küsida, kuidas ta oma elu ja tööga New Yorgis rahul on.

— Olen oma eluga tõesti rahul. Mul ei ole millegi üle kurta, saan töötada sel alal, mis mulle südamelähedane ja teisi inimesi oma ümber vaadates olen märganud, kui palju on neid, kellel leivateenimine on just see, mida nimi ütleb. Minu töö aga valmistab mulle rõõmu ja tundub seetõttu ka kergena. Üldse on mul väga palju vaba aega.

Olen New Yorgiga harjunud ja mulle meeldib seal hästi. Aga ega ma kogu aeg New Yorgis ei ole.

Kuue nädala pärast läheb "Godspell" San Franciscosse, Mina lähen aga juba sinna paari päeva pärast."

Kavalehte sirvides selgus, et kõik näitlejad-lauljad on Torontost. Kas teater söidab siit San Franciscosse sama koosseisusga ja kas tõesti Toronto andis näitlejad aastasele New Yorgi esinemisele?

— Oh, ei, New Yorgi solid omad näitlejad, samuti kohalikud. Torontosse tulles aga palkab teater jällegi uued kohalikud näitlejad. Neid näiteks treeniti siin Torontos kuus nädalat. Ja otsekohe algab uute jõudude treenimine San Franciscos. Teater ei jõuaks majanduslikult linnast linna rännata suure näitlejasperega. Näiteks San Franciscole järgneb Chicago, mõtlega, missugused lennukulud. Lavastaja ja mina oleme ainukesed, kes igale poole kaasa läheme. Kuna igas kohas on uued inimesed, siis tuleb mul iga linna jaoks ka uued kostüümid teha.

Esiteks on näitlejatel isesugused suurused, teiseks peab lavakostüüm sobima ka isiksusega, nii et paratamatult tuleb kui just mitte päriselt uusi kostüüme luua, siis vähemalt neid täiendada ja uuendada.

Ei, mina olen õigel ajal ja tunnen rõõmu igast tööhetkest.

Edasi kuuleme, et Reet Pell on New Yorgis Samuel Becketi näidendile "Oodates Godot'd" valmistanud samuti kostüümid.

Lätlaste broshüür konvertsil

Läti Rahvusfond Stockholmis koostas ja kirjastas 32-leheküljelise broshüüri tekstide ja karikatuuridega looduse reostamisest nii Venemaal kui ka tema poolt okupeeritud ja ekspluateeritud maades.

Avaldatud materjal on kogutud Nõukogude oma ajakirjandusest,eriti puudutavalt Lätit ja Ukrainat, ja on täiendatud eessõna ja vastavate kommentaaridega.

Mainitud broshüüri avaldamine on seoses Stockholmis toimuva UNO miljööhooldus-konverentsiga. Lätlastel õnnestus ka oma väljaannet konverentsi broshüüride ja muude trükiste sekka toimetada. Sealt kadus see aga peatselt. Nagu kuulda, olevat see kellegi poolt paberikorvi heidetud. Aga osa broshüüre sattunud siiski ka delegaatide kätte, millega see mõneti oma ülesande täitis. Broshüür on ingliskeelne.

Eesti arhiivihoone USA-s saab valmis

NEW YORK (VES) — Eesti Rahvuskomitee juhatuse koosolekul oli päevakorras Eesti Arhiiv USA-s edaspidise korraldamise küsimus, milleks koosolekust osa võtma oli kutsutud ka ajutise arhiivinõukogu esimees Heino Taremäe.

Arhiivi hoone ehituse läbiviija, ERKÜ aseesimees Harry Must teatas, et vajaduse korral võib hakata arhivaale hoonesse sisse tooma, see ei takistaks edaspidiseid väiksemaid viimistlemistöid. Soetada tulevad arhiivi nõuetele vastavad erilised riiulid materjalide paigutamiseks.

ERKÜ majandusala korraldaja J. Koorti aruande järgi on arhiivi hoone ehitamiseks seni laekunud 8 283 dollarit, millest on kulutatud 7 874 dollarit. Summast on ERKÜ-lt ning Nordic Pressilt kummaltki kaks tuhat ja Eesti Kultuurfondilt tuhat dollarit. Seadmete soetamiseks j.m. on tarvis veel vähemalt paar tuhat dollarit.

Eesti Rahvuskomitee soovib arhiivi organisatsioonide poolt loodavale sihtasutisele üle anda niipea kui see valmis saab. Sihtasutis kavatsetakse inkoporeerida kui maksuvaba, mittekasutaotlev organisatsioon. Sihtasutise põhikorra kavandid, mis mitmelt poolt välja töötatud, on ühtlustamisel. Arhiivi üleandmine E. Rahvuskomitee poolt uuele sihtasutisele kavatsetakse korraldada pidulikult,seoses mõne tähtpäevaga.

Ohvitserid tähistavad Võidupüha

Eesti Ohvitseride Kogu Rootsis tähistab Võidupüha koosviibimisega oma liikmeskonnale ja nende pooli kutsutud külalistele kolmapäeval, 21. juunil Eesti Majas,Wallingatan 34, algusega kell 18.

Kavas päevakohane sõnavõtt ja vabadusristi kaveleride austamine. Õhtut kaunistavad ettekannetega viiulikunstnik Celia Aumere ja pianist Hilma Nerep-Mossin.

Pakutakse võileibu, pirukaid, kooki ja kohvi. Tasu 15 krooni isikult. Osavõtust teatada hiljemalt reedel, 16. juunil telefonidel 93 42 83, 21 81 18 ja 35 74 06 pärast kella 18. EOKR juhatus loodab Võidupühast elavat osavõttu.

Suvihari Metsakodus

Laupäeval, 24. juunil kl. 10 avatakse järjekordne Suveharjapidu Metsakodus lippude heiskamisega. Kell 12 algab aktuseosa jumalateenistusega, juhtlustab piiskop Sven Danell.

Päevakohase kõne peab prof. Gustav Ränk. Deklamatsioone ja lauluettekandeid noortelt. Järgnevad võrkpallivõistlused, esitatakse rahvatantse. Söudepaadid ja saun külaliste käsutuses. Lõpuks jaanituli Ao Vaksi juhatusel ning jalakeerutus. Kohvik-einelaud avatakse nagu alati juba reede õhtul. Head võimalused telkide püstitamiseks ja autode parkimiseks.

● **EELK Cannaberra koguduses, Austraalias, õnnistas õpetaja Einar Kiviste viis leerilast: Annely Netliv, Riina Netliv, Kim Pärn, Paul Hans Kokk ja Ilmar Gordon Midri.**

SUVEPÄEV Münsteris

MÜNSTER (ER) — Eestlaste suvipäev Münsteris, mis on ette nähtud jaanipäeval 24. juunil ja millega ühtlasi tähistatakse ka meie keskorganisatsiooni EÜSL-i 20.aastapäeva, töötab kujuneda siinsete kaasmaalaste järjekordseks suurkokkutulekuks. Suvipäeva kavaline osa on väga rikkalik ja huvi kokkutuleku vastu kõikjal suur.

Ka Hollandist on lubanud tulla bussitäis kaasmaalasi, eesotsas selle energilise esinaise pr. Vilma Belinfantega. Samuti tuleb külalisi rohkesti ka teistelt naabermaadelt, nagu Belgiast selase Eesti Seltsi tubli esinaine pr. L. Dillie-Lindre abikaasaga ja teisi.

Suvpäev algab laupäeval, 24 juunil kell 13.30 jumalateenistusega ülikooli kirikus, Schlaunstrasse. Ettenähtult ettenähtult teenivad meie usuelu korraldajad pastor M. Vaher, dr. Kägi ja T. Põld. Jumalateenistust kaunistab paari lauluga segakoor "Leelo".

Kell 15.30 on ülikooli auditooriumis, Hindenburgplatz 10 kontsertaktus, kus laulab meie rahvusvahelise kuulsusega tenor prof. Naan Põld.

Kell 17 on samas Stockholmi Eesti Meeskoori kontsert, kus solistiks on pianist Mossin-Nerep.

Kell 20 algab hotell-restoran Lindenhofi saalis, Castellstr. 1 rahvapidu, kus ettekandeid segakoor "Leelolt" ja esinevad rahvatantsutrupp "Tungal" ja Bocholti rahvatantsijad. Seltskondlik koosviibimine tantsuga.

Suvipäeval on ühine sissepääs kõigile üritustele DM 5.

EESTI KULTUURI KOONDIS
POSTGIRO 57588

Kas teie lapsed ja lapselapsed loevad

EESTI PÄEVA-LEHTE?

Selle kaudu seotakse nad eestlusega ja Eesti probleemidega. Paljud vanemad peavad oluliseks tellida lehte ka oma lastele kingitusena, et nad harjuksid eesti oma lehte lugema.

SOOVITAGE EESTI PÄEVALEHTE NENDELE, KES VEEL EI OLE TELLIJAD

EPL saadab meeleldi proovinumbreid.

REFLEKSID

■ **KOGU ROOTSI** on ärevil pisikeste pörnikate pärast, keda maailm tunneb koloraado-pörnikate nime all ja kes on maailma ohtlikemad vaenlased kartulikultuuridele. TV ning raadio annavad tihedaid raporte sellest, kuidas Lõuna-Rootsi rannikult ja juba sügavamltki sisemaalt ikka ja jälle leitakse neid pisikesi, elava liikumisega triibulisi pörnikaid.Sellest ei räägita palju, kust nad tulevad. "Uhuti randa", tavatsetakse ütelda. Võib ainult aimata, et olukord teisel pool Läänemerd, kust pörnikad pärinevad, ilmselt on muutunud koloraado-pörnikate osas otse katastrofaalseks — n.n. "sotsialistlik miljöö" on kahjuritele osutunud soodsaks ja neid ei suuda enam pidada isegi raudeesriie. Muidugi ei saa päris olematuks pidada ka võimalust, et pörnikaid kasutatakse n.n. bioloogilise sõja sõdureina. Näiteks on võimalus kahjureid mõne teise maa rannikul vette lasta, et tekitada suuri põllumajanduslikke probleeme. Proovid ja katsed selles osas ei ole võimatud.

■ **KAS TSENSEERIVAD** meie kirjastused autoreid? Selle küsimuse "selgitamiseks" kirjutas omal ajal Ivo Iliste süüdistava artikli, mille nüüd "Aspekt" uuesti lansseeris kui toimetuse arvates aktuaalse probleemi. Mispeale üks, kellele "kaastundmust" avaldati tsenseerimise pärast, kirjanik Raimond Kolk, avaldas öienduse, märkides, et mis ta isiklikult ka ei arva kirjastuspoliitikast, siis ei vasta võele, "et kirjastus minu käsikirjadest midagi maha tõmmanud või välja jätnud oleks". See olevat müüt ja legend, mis ringi käib ja mida Kolk ka varem on kuulnud ja mis puhul ta isiklikult korra või paar on Iliste enda tähelepanu sellele ebakorrektsusele juhtinud.

Mis puutub kirjastamisse, siis on igal kirjastusel õigus käsikirja vastu võtta või tagasi lükata. Ka raamatu voltüümi osas võib pagulasoludes tekkida vajadust kokkuleppimiseks autoriga. Tsensuur kui niisugune tohiks aga olla absoluutselt võõras ja kui selliseid jutte tekib, siis tavaliselt nende autorite poolt, kelle teosed on oma kvaliteetide tõttu vajunud läbi kirjastuste sõela ja jäänud avaldamata. Paguluses on aga mitmeid kirjastusi ja igati on võimalik õnne proovida mujal. Halvem on lugu diktatuurimaades, kus eksisteerib vaid üksainus riiklik kirjastus ja kes sellega võib kirjanikele tõeliselt dikteerida, m i d a kirjutada.

■ **ONS AUSTRAALIA PARADIIS** rootslastele, küsisid ajalehed ühenduses suureneva emigratsiooniga sinna. Rootsi maksukoormus läheb üha rängemaks, võimalus oma kapitali kogumiseks ja ettevõtluseks väheneb. Austraalias on maksud madalad, tööpuudust ei tunta ja kuigi töötasud on madalamad, jääb üldiselt raha rohkem üle kui siin. Puudujääke on aga paljus, millega eurooplased on harjunud, seda eeskätt kultuurilises aktiivsuses, mis küll edusamme teeb, kuid ei ulatu vana maailma tasemeni. Siiski läbi ka üks eestlase nimi "teiste rootslaste" hulgas — Henno Antsvee, kes koos oma rootslannast naisega mõne nädala eest emigreerus Eskilstunast. 30-aastane eestlane sai kohe koha puusepana, abikaasa kohaliku rootsi kogudusemaja perenaisena. Antsvee palk nädalas on praegu 540 krooni nädalas, mis on ju muidugi vähem kui keskmine Rootsis. Aga see on algus ja ümberasujail tuleb pingutada, et jõuda austraallaste tasemeni — nii nagu eestlastel seda tuli teha omal ajal Rootsi saabudes.

Nagu öeldud, m a k s u d on märksa madalamad ja siis ei tähenda see nii palju, et brutopalk on vähem kui siin. Rootsist rändas mööddunud sajandil tohutult palju inimesi välja Ameerikasse. Praegune väljaränd on siiski üsna tagasihoidlik, sest üldine majanduslik olukord seda ei tingi. Kui minnakse, siis peamiselt protestiks kasvava elukallidu-se vastu, mis aegapidi kipub langetama isiklikku elustandardit.

KJ

Pianist Hilje Saarne (keskel lambi kohal) oma klaverikooli õpilastega tegevushooaja lõpuõhtul oma kodus Mölndalis. (Foto Kopler).

Lääne-Saksas 60 000 uimastite invaliidi

Lääne-Saksa apteekrite päeval esines peateemana uimastusmürkide küsimus. Selle küsimuse käsitelu põhjustasid üha sagenevad sissemurrud apteekidesse. Aastal 1970 registreeriti Lääne-Saksamaal ja Lääne-Berliinis kokku 167 sissemurdu apteekidesse, 1971. aasta esimese kuue kuu jooksul oli neid juba 119. Ka tõuseb pidevalt võltsitud retseptide arv. Sissemurdude korral rööviitakse apteekidest peamiselt tugevat mõju omavaid uimastusmürke. Üldse tõusis Lääne-Saksamaal 1970.aastal uimastusmürkide tarvitajate arv (võrreldes 1969. aastaga) 271 prots. võrra.

Kui 1969. aastal apteekidesse sissemurdude alal domineerisid veel nn. amatöör-sissemurdjad (ainult enese tarbeks uimastusmürkide muretsejad), siis 1970. aastal omasid ülekaalu juba elukutselised sissemurdjad (uimastusmürkidega äritsejad), sest mustal turul müüdavate uimastusmürkide hind on apteekide hinda ga võrreldes 10-25-kordne. Kohati lisanduvad apteekidesse sissemurdudele ka väljapressimised, ähvardused ja vägivalla kasutamine (näiteks öövalve vastu).

Uimastusmürkide ühe tähtsama turuna on Euroopas Lääne-Berliin. Seal tegutsevad äritsejad saavad oma kauba Lähis-Idast Ida-Berliinis asuva Schönefeldi lennuvälja kaudu. Näib, et Ida-Saksa ametnikud ei takista nende mürkide toimetamist (lennuväljalt omnibussides) Lääne-berliini. Lisaks köneleb kumu isegi sellest, et uimastusmürke "eksporditiks läände" toodetavat isegi Humboldi ülikooli laboratooriumis. See olevat poliitiline võte lääne noorte ruineerimiseks. Lääne-Berliini mustal turul kandvat Homboli ülikoolist saadavad uimastusmürgid "Humbold-Trips" nimetust.

Lääne-Berliinis tõusis uimastusmürkide kasutamine 1970. aastal (võrreldes 1965. aastaga) 12-kordseks Üks küsitlus-uurimus, mille teostas seal Vaba ülikool (Freie Universität) näitas, et 237 isikust (165 meest, 72 naist), kes tarvitasid pidevalt uimastusmürke, oli enamik ainult 16—20 aastat vanad. Kuid nende hulgas esines ka rohke hulk nooremaid, isegi rida 12-aasaseid, kes tunnistasid, et nad vähemalt kolm korda nädalas kasutavad uimastusmürki. Kõik küsitletavad olid teadlikud, et uimastusmürgid ohustavad tervist. Kuid sellele vaatamata nad soovisid jatkata nende kasutamist. Sest: "Elu on lühike — me tahame seda nautida." Uimastusmürkide tarvitamine on ilusam kui armastamine." Parem elada lühemat aega, kuid ilusalt, kui et elada pikemat aega, kuid igavalt."

Kuidas noori uimastusmürkide kasutamisest võõrutada, selle kohta puudub ka teadlastel retsept, ning vaatamata sellele, et uimastusmürkide kasutamine on juba riiklik probleem. Saksa apteekrite päeval liiduminister noorte, perekonna ja tervishoiu küsimuste alal Käte Strobel näitas, et uimastusmürkide kasutamise tulemusena esineb Lääne-Saksamaal juba 60 000 noor-pensionäri (invaliidi). Neile lisaks vajavad praegu 20 000 noort kliinilist ravi. Kõik need kulud peab kandma riik.

● **Kopenhaagenisse saabus Kanadast üheks aastaks teaduslikule tööle Ottawa Carletoni ülikooli füüsika professor dr. Peeter Kruus. Ta töötab Taanis Odense ülikooli juures.**

Alkoholi olenevus-haiguse sümptoome ja varjukülgi

Mõnegi piduliku koosviibimise "vaimseks peoperemeheks" võib kujuneda alkohol mõjutades ja kujundades olemise välist ilmet ja kultuurilist taset.

Joobumusest saadud "joovastuse" tõttu unustatakse selle varjküljed. Enesekaitseks märgitakse, et üks jooming ei tee kedagi joomariks. Kindlasti ei muutu keegi üle öö joomariks. Tee alkoholismini võib ilma väliste tundemärkideta kesta aastaid. Tõelise seisukorra mittenägemisel,või rohkem mittenäha tahtmisel ja varjamisel võib seisukord areneda alkoholi haiguseks. Tarvitaja muutub alkoholist sõltuvaks, tegevuse kontroll nõrgeneb, füüsiline ja vaimne võime kahaneb, väline abi on vajalik.

Göteborgi Lillhageni psühhiaatrilise haigla kurator Ch. Lindell kirjutab ajakirjas Accent nr. 9 — 1972, et haigla igas seitsmendas voodis lamab üks alkoholi patsient ja et selliste patsientide vanadus pidevalt nooreneb.

Murettekitav on seisukord eriti selle tõttu, et ravikuuri lõppedes vaid väike protsent patsientidest suudab hoiduda edaspidisest alkoholi tarvitamisest. Ainult erandjuhtudel on ravimise tulemused positiivsed. Kuraator Lindelli arvates on ärahoidmine tulemusrikkam alkoholikute ravimisest. Sellepärast tuleb minna noorte juurde, koolidesse, et selgitada, arutada probleemi gruppides ja tekitada üldist avalikku diskusiooni.

Kuigi narkomaanid sünnitavad suurt muret on Lindelli andmetel alkoholikahjustused siiski suuremad. Alkohoolsete jookide ja narkootiliste ainete tarvitamine käivad käsikäes ja sagedasti on alkohoolsete jookide tarvitamine narkootiliste ainete tarvitamise eelkäijaks.

Alkoholi kuritarvitajat — alkoholisti vaadeldakse tihti kui alaväärtuslikku isikut, kes on koormanud end halva harjumusega, kes kannatab endasünnitatud haiguse all, millest ta oma "nõrga karakteri" tõttu ei suuda vabaneda. Alkoholismi kuritarvitamist nii kui alkoholismi defineeritakse mitmet moodi, kuid iga definatsioon sisaldab endas teatud ebameeldivust ja "alkoholistist "eemaldumist.

1950-datel aastatel rahvusvaheliselt tarvitamisele võetud "drug depence" on muude n.n. olenevuse (beroendesjukdomar) haiguste kõrval Rootsis haiguste kõrval Rootsis hakatud tarvitama ka alkoholist (alkoholberoende) olenevuse väljendust ebapopulaarse "alkoholismi" asemel.

Karolini haigla alkohoolikute kliiniku ülemarst prof. G.A.R. Lundquist defineerib alkoholist olenevust kõrgekraadilise alkoholist sõltuvusega, kus selle tarvitaja ei suuda end kontrollida, joob suuremal määral ka ebasobivatel juhtudel ja nii sagedasti, et sellest tekkinud meditsiinilistest ja sotsiaalsetest komplikatsioonidest hoolimata ta ei suuda selle tarvitamisest loobuda.

Prof. Lundquist toob Rootsi üldisemaks tarvitamise muster- näiteks n.n. nädalalõpu purjutamise, kus pärast nädala töö lõppu end purju juuakse, või toidu juurde mõni pits võetakse või isikliku harjumuse või muu kombe täitmiseks napsitatakse. Kokteiliparty võib teatud ringides esineda mitu korda nädalas. Restoranis einetamisel napsi võtmine, siis õlle ja veini joomine ning "õhtugrokk" kuuluvad teiste musternäidete hulka.

Nende näidiste ühiseks nimetajaks võib olla see, et ei jooda end purju, ei jooda töö juures, ei jooda enne auto juhtimist. Juuakse "sotsiaalselt", ollakse "parajuslane" ja esitatakse "normaalset" musterjoomist.

Kuid ühe osa tarvitajate juures areneb tugevam olenevus alkoholist selliselt, et ei suudeta pidada "parajuslust" ega keelduda klaasi tõstmisest. Hakatakse jooma "valel ajal" ja "valel kohal". Lühema või pikema aja järele võib tekkida kõrgekraadiline olenevus, alkoholism on saanud tõsiasjaks. "Alkohooliku" nimi on ebameeldiv enesetundele ja alaväärtuslik ümbrusele. Sellesse olukorda sattunu ise ei märka seda või ei taha seda tunnustade.

Varem või hiljem lisanduvad mitmesugused füüsilised ja psüühilised raskused või sotsiaalsed komplikatsioonid. Alguses ei taheta näha nende siduvust alkoholi harjumustega. Ka siis, kui sellest aru saadakse, viivitatakse abi otsimisega.

Alkoholist olenevuse tekkimine on individuaalselt erinev. Pudel õlut, või pits viina või paar klaasi veini päevas võib paljudel olla ilmsüütu harjumus. Teistele võib selline "parajaslus" olla sissejuhatuseks suuremaks alkoholi tarvitamiseks, millele tihti kaasub suurenev tolerants, nii et mõju saamiseks tuleb suurendada annust.

Kui tarvitatakse päevas kuni 3 pitsi (20-25 sentiliitrit) viina või 4-5 purki keskõlut, siis on juba tegemist alkoholist olenevusega. Pideva tarvitamise järele võivad need sümptoomid mõne isiku juures tekkida juba mõne kuuga, enamikus aga mõne aastaga.

Nädalalõpu või teiste vabapäevade parajuslik tarvitamine võib kahe- või kolmekordistuda ja levida üksköik millisele ajale. Tekib korduv töölt puudumine ja risk joomiseks töö ajal ja enne auto juhtimist. Salaja või vargsi jooma hakkamine on üks tekkiva alkoholismi sümptoome.

Füüsilistest sümptoomidest võib nimetada kiiret higistumist. Juba vähesel määral alkoholi tarvitamine võib kutsuda esile higistamise. Tihti on tegemist ka unetusega. Uinumisega ei ole raskusi, kuid uni on halb, magamine rahutu. Pooled 200-st haigla patsiendist kaebasid une raskuste üle.

Alkoholist olenevuse sümptoomide hulka kuulub ka mälu häire — võidakse olla unustanud eelmise õhtu olengult kojuminek, kuigi ei oldud väga purjus, või vööras ümbruses ärgates ollakse unustatud sinna sattumise viis jne. Kergesti ärritatavus, pingeline olek, noru meeleolu, töövõime langus, ebakindlus, tüli-norimised, hirm, käte ja teiste jäsemete värin, seedimisrikked, krambid kuuluvad tihti ka tugeva alkoholist olenevuse sümptoomide hulka.

Ebasoodsaks teguriks on pidev alkoholi tarvitamine pikema aja vältel. Need, kes kord või kaks kuu jooksul end purju joovad ja muidu alkoholi ei tarvita näivad end paremini klaarivat kui need, kes iga päev napgutavad.

Et kaugele arenenud alkoholism on tõsiselt märkimist vääriv haigus-se seisund, seda kinnitab selliste isikute tähelpandav ülisurevus ja nende juures rea psüühiliste ja füüsiliste komplikatsioonide esinemine.

Kui alkoholism ei ole krooniline koos raskete maksa ja ajuvigastustega ja patsiendil on seisukorrast hea arusaamine ja tugev tahe alkoholist olenevusest vabaneda, siis prof. G. Lundquisti andmetel umbes poole osa alkoholihaigete ravimine võib olla edukas.

BERNHARD MÄELO

Sport

Sven Bormanile stipendium

Kindlustusselts "Folksam" jagab iga aasta 250 000 krooni sportliku tegevuse toetamiseks. Tänavu sai sellest summast eesti-rootslane Sven Borman, kes on rootsi tõstespordi treeneriks, 2000 krooni, mis on ette nähtud stuudiumireisiks kas N. Liitu või Poolasse.

Eestlasest jalgrattur

Mats Mikiver Norrköpingist võttis osa juunior-maavõitlusest Norra-Rootsi vahel rootsi esindusvõistkonnas. Võistluse, mis toimus Hamaris, võitis Norra.

Esikoht Kieli regatal

Kieli regatal võistelnud Valter Saaristu, Stockholm, saavutas oma klassis, OK-jolles, kokkuvõttes esikoha.

● **Stockholmis kihlusid 10. juunil Rolf Malmquist ja Marja Lanne.**

USA kindral degradeeriti

Kindral John Lavelle, kes oli USA õhumöudude ülemjuhataja Kagu-Aasias, vallandati märtsis ja degradeeriti, kuna ta tegi korralduse pommitada neid sõjalisi objekte Põhja-Vietnamis, mis Pentagoni plaanides polnud ette nähtud.

Hiljem andis n.n. nelja-täheline kindral sisse oma lahkumispalve,millele Washington vastu tuli. Kindral pensioneeriti, kusjuures ta kaotas ühe tähe ja muutus kindralleitnandiks. John Lavelle on ülekuulamistel seltanud, et ta laskis USA õhujöududel pommitada ka väekoondisi ja motoriseeritud üksusi, mis olid teel lõunasse. Ilma mingi kahtluseta oli tegemist abivägedega, mis olid ette nähtud FNL-i ofensiivi tugevdamiseks Lõuna-Vietnamis. Ameerikas märgivad ka mitmed kongressiliikmed, et kindral antud olukorras tegutses õieti, kuigi tal polnud otseseid volitusi. Väekoondiste pommitamisega nõrgestati üsna kindlasti FNL-i löögijöudu, mis muidu oleks kujunenud veelgi tugevamaks.

Tänapäeva Harjumaa

Ülevaate Harjumaast annab broshüür "Siin- ja sealpool maanteed. Harju rajoon" (Tallinn 1971, autorid: H. Kukk ja V. Kukk), milles üteldakse, et rajooni koosseisu kuuluvad ka hulk saari ja saarekesi, milledest Prangli (pindala 6,2 ruutkilomeetrit) on vördlemisi tihedasti asustatud. Seal asub Kirovi-nim. kalurikolhoosi brigaad. Kolhoosi keskus asub Viimsis. Teisi saari ei puudutata, ainult Naissaare kohta antakse pindala (17,6 ruutkilomeetrit).

Harju rajoonis paiknevate tööstusettevötete kohta üteldakse, et palju tähtsad tööstusettevötted on põhjalikult rekonstrueeritud, palju on juurde ehitatud. Nimetagem siin Kehra Tselluloosi- ja Paberikombinaati, Loksa Laevaremonditehast, Raasiku Eelktromehaanika Remonditehast jt. Põllumajanduse osas näidatakse, et rajoonis on kokku 37 kolhoosi ja sovhoosi ning 4 kalurikolhoosi.

Puhtal kujul köögivilja kasvatamisele on spetsialiseerinud Kehra, Kostivere, Riisipere, Vaida ja Saue sovhoos ning Äsmäe majand, linnukasvatuse ja kanamunade tootmisega tegelevad Tallinna Linnuvabrik ja Keila sovhoos. Uurimisasutustest leiavad märkimist Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi Linnukasvatuse Katsejaam Kurtnas.

Kose-Uuemöisas töötab Kosejõe Eriinternaatkool ja Türisalus Keila-Joa sanatoorne Internaatkool. Kosel asub kopsutuberkuloosisanatoorium. Elanikke olevat Harju rajoonis ligikaudu 83 000, rajooni pindala 4193 ruutkilomeetrit. Administratiivselt kuuluvat rajooni koosseisu 2 linna (Paldiski ja Keila), 3 alevit (Aegviidu, Kehra ja Loksa) ning 21 külanöukogu. Rajooni keskuseks on Tallinn. Keilas on elanikke ligikaudu 5000, Aegviidu alevis 1200, Kehra alevis 3100 ja Loksa alevis 3000. Paldiskit broshüüris ei käsitleta. Ainus lause on (kunstnike loletulus), et seal elas kujur Amandus Adamson ja et tema memoriaalmuuseum asub Paldiskis Adamsoni tän. 11.

Kõik Harjumaa järved on nüüd kalaspordiklubide majandada. Näiteks kuuluvad Aegviidu järved (Urbukse, Vahejärv ja Nikerjärv) Tallinna Kalaspordiklubi valdusse, samuti Harku järv. Purgatsi järve kaldal "paikneb Aegviidu-Nelijärve turismibaas paadisadama, ujula, telklaagri ja autode parkimisplatsiga." Klooga ja Maardu järve kasutab Sõjaväe Jahiselts. Klooga ranna kohta üteldakse, et ta on Pirita kõrval pealinna teiseks plaazhiks.

Kümned tuhanded tallinlased tulevad sinna mere- ja päikesemönusid maitsma. Rekordpäevadel töuseb suvitajate arv poolesaja tuhande piirini. Rannamöisa pangil asub Rannamöisa kämping. Laulasmaa on peamiselt kunsti- ja kirjanduserahva puhkepaik. Ka asuvad Laulasmaal mitmete asutuste puhkekodud, mis töötavad aastaringselt.

Uue veekoguna esineb Harjumaal Paunküla veehoidla Tallinna-Tartu maantee ääres umbes 100 meetrit teest vasakul. Veehoidla, mis rajati 1960. aastal Paunküla mägedes Pirita jõele Tallinna veeressursside täiendamiseks, võtab enda alle kuni 450 ha suuruse maa-ala ja on kuni 6,5 m sügav. Tehisjärve rüppe — on jäänud 3 endist järvekest — Suur ja Väike Seapilli järv ja Tudre järv. Veehoidla vesi on erakordselt pruun ja süsihappegaasirikas, mille põhjustab asjaolu, et tehisjärve rajamisel ei puhastatud tema tulevast põhja metsarisust. Veekogu loodesoppi on ehitatud suvilaid ja puhkekodusid. Seal on ka paadisadam.

— u u —

8 tupolevit Egiptusele

N. Liit müüb Egiptusele kaheksa kesk-distantsi lennukit tüübist Tupolev 154, mis on ette nähtud reisijate transpordiks.

Vastavale müügilepingule kirjutatakse alla Kairos vene ja egiptuse esindajate poolt. Teatud arv piloote saadetakse N. Liitu, kus neile antakse uute lennukite jaoks põhjalik väljaöpe. Arvestatakse, et Tupolevid maksavad kokku 50 miljonit krooni.

USA ei luba punareziimi SAIGONI

President Nixoni nöuandja välispoliitilistes küsmustes, Henry Kissinger sõnas Tokios antud pressikonverentsil, et USA ei saa kunagi aktsepteerida eventuaalset kommunistlikku valitsust Saigonis seoses Vietnami sõja lõpuga.

See oleks öieti ka ainus tingimus, rõhutas Kissinger. Puudutades ulatuslikke pommirünnakuid, mis on suunatud Põhja-Vietnami vastu, ütles Kissinger, et kui pommid on tabanud tsiviilisikuid, siis on tegemist kahjatsusväärsete õnnetusjuhtumitega. Ta lisas juurde, et pommirünnakuid tuleb vaaldeda suuremas seoses kogu Indo-Hiina probleemiga. Kissinger tegi ühtlasi teatavaks, et Jaapani keisrile Hirohitole on esitatud ametlik küllakutse. Keiser söidab USA-sse tuleva aasta alguses, mispeale parajasti ametisoleva ameerika presidendi vastuvisiit toimub järgmise aasta suvel.

NYHET!
Högsta vinsten 350.000 netto.
Vinstvärde före skatt en halv miljon.
Nettovinstplan betyder högre vinstvärden
Köp lott idag!
PENNINGLOTTERIET

Paketköp Cylinda/Asea-Skandia till tvättrummet med förmånliga femårsiån hos oss.
(OBS! Finns nu också i färg.)

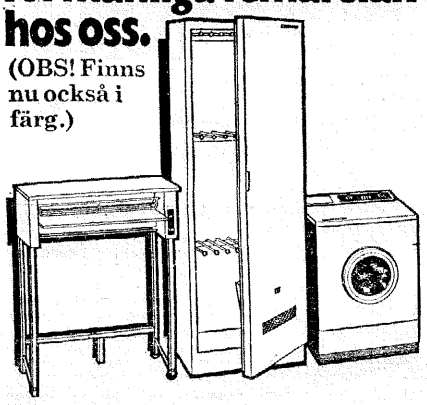

norrmalms radio & elvaruhus ab
Svandammsplan 2 — Hägersten — tel. 45 13 50

†

Kallist kaasmaalast

Harda Abe't

mälestab kurbuses

HEINO TÜÜR

Elu on üürike, kuid mälestus püsib!

Laiarööpmeline soomusrong nr. 2 Vabadussöjas

Toimetanud lahinguohvitserid Edvin Reinvaldt ja Tönis Kint, redigeerinud ja viidetega varustanud Jüri Remmelgas. Sisaldab suurel hulgal senivaldamata fotosid Vabadussöjast. Suureformaadiline koguteos soomusvägede eelkäijate võitlusteekonnast meie Vabadussöjas. Hind kr. 55:— + saatekulu.

Kirjastus Välis-Eesti EMP

Box 2171, S 103 14 Stockholm, Tel. 08/84 09 55.
Tullportsgatan 174, T-peatus Hornstull. Avatud äripäeviti 10—17, laupäeviti 10—13.

Evangeelsed suvepäevad Norrköpingis

Jaanilaupäeval, 23/6 kl. 18 tervituskosolek Svärtinges, Mellanvägen 44.
Jaanipäeval, 24/6 kl. 11 jumalateenistus Tabernaaklis, Kungsgatan 26 ja kl. 16 Svärtinges.
Pühapäeval, 25/6 kl. 11 jumalateenistus Svärtinges.
Kõnelevad mitmed külalised ja kohalikud vennad. Palju laululettekandeid. Buss nr. 27 väljub Norrtullist pool tundi enne koosolekute algust Svärtinges.

Kõik südamest teretulnud!

†

Armast abikaasat, ema ja vanaema

Salme Jungerman'i

* 14. 2. 1900
† 9. 6. 1972

mälestavad sügavas leinas

KARL
HELVI
KARIN ja RICHARD
PER-ARNE

Matusetalitus toimub teisipäeval, 20. juunil kell 13.00 Stillhetens kabelis Uppsala surnuaial.

†

Armast

Salme Jungerman'i

mälestavad sügavas leinas

ALBERT NORVELL
ARNOLD NORVELL
perekonnaga

†

Kallist onu

Aleksander Jons'i

mälestavad kurbuses

ARNOLD, LINDA ja HELENA
perekondadega
LEHTE LASTEGA

†

Minu kallist öde ja meie tädi

Elvine Pella't

* 28. 12. 1900
† 11. 6. 1972

mälestavad leinas

VEND ja VENNALAPSED

Matusetalitus toimub Ebeneseri kirikus 16. juunil kl. 11.

Tänapäeva kunst ja publik

Üks meie ajastu pahedest seisab tõsisajas, et meie teadmised ja seisukohad kunsti alal ei põhine mitte meie oma seisukohtadele ja kogemustele, vaid sellele, mis "seltskond" ja "avalik arvamine" arvab. Kuidas see sünnib ja missuguste tagajärgedega, sellest kirjutab üksikasjalikult ja veenvalt Richard W. Eichler oma raamatus "Der gesteuerte Kunstverfall" (Juhitud kunsti laostumine), mis nüüd ilmus 3. trükis J. F. Lehmann'i kirjastuse väljaandel München enis hinnaga 24 DM. Teos on varustatud hulga poltidega.

Avalik sõnavõtt tänapäeva kunstist on raskendatud fakti tõttu, et kõiki neid, kes julgevad seda kunsti tõsiselt kritiseerida ja hukka mõista, tembeldatakse tavaliselt kas tagurlikeks kaasaegseteks või — muidugi, natsideks. Seejuures kriipsutatakse surmkindlalt alla, et "ka Hitler" mõistis hukka moodsa kunsti, nimetades seda degenereerunud (entartet) kunstiks, ning unustatakse, et samal seisukohal asus ka Hrushtshov ja et Stalin ise ei saanud seisukohta võtta seepärast, et tal puudus igasugune huvi kunsti vastu.

Autor on oma seisukohtade selgitamiseks valinud omapärase, väga huvitava vormi. Mitmesugust seisukohtade selgitamine sünnib kohtuprotsessi näol, milles autor etendab kohtualuse osa. Teiste tegelastena esinevad prokurör, kaitsja, tunnistajad ja asjatundjad. Protsess kestab viis päeva ning küsimuse all on m.h. järgmised probleemid: Mida iuleb mõista moodsa kunsti alla? Kas tema aluseks on tõesti nihilism? Kas tema sihiks on võitlus maksva seltskondliku korra vastu? Kas moodsad kunstnikud on närvihaiged või sahkerdajad? Mis osa mängivad "uue" kunsti loomisel ja kaitsel ajakirjandus, televisioon, maalidega äritsemine ja kultuurbürokraatia? Kas vaba kunstikriitika on keelatud nagu Venes ja Hitleri ajal Saksas? Kas ainult "mitte midagi teadjad" eitavad meieaja kunsti "kõrget taset"? Mis toob tulevik?

Ainuüksi nende probleemide arutamine ja illustreerimine "moodsate" piltide fotode äratoomisega teevad juba teose põnevaks, rääkimata teistest, näiteks poliitilistest küsimustest, mis seisavad ühenduses uute kunsti vooludega. Üheks moodsa kunsti teerajajaks loetakse venelane Kandinski, kes siis ka raamatus esineb lugematutel kordadel. Tema abstraktne kunst vaimustas veel kümne aasta eest kunsti "nautijaid" kogu maailmas. Praegu püüavad nii eraisikud kui kunstigaleriid tema teostest lahti saada, et päästa mis veel päästa annab. Sama teed saavad kindlasti veel paljud teised "kunstikud" käima, keda parimal juhtumil võiks nimetada kavalateks "tegelinskiteks" kes ära kasutasid või kasutavad inimeste nõrkust seda kiita, mis teised ees kiidavad, ja igasuguse prahi eest raha tänavale loobivad.

Suurimaiks süüdlasteks meieaja kunsti allaminekus on autori arvates kahtlemata kriitikud. Nad kas kiidavad seda, mida nende leivaisad käsivad kiita, või seda, millest nad ise aru ei saa. Nende sihiks on kerge vaevaga rahateenimine, mõne kõrgepalgalise koha saamine kunstiakadeemiates, ülikoolides ja mujal või sihikindel kunsti laostumine ja sellega segadusé tekitamine haritlaskonna, eriti intelligentse nooruse ridades.

Anarhism on nende loosungiks, mitte mõne uue kunstivoolu kaitse. Kunst ise neid üldse ei huvita, vaid ainult lõhkumine, praegusaja korra kõigutamine ja hävitamine ka kunsti hävitamise abil. Neile lisanduvad muidugi lollpead, kes rumalusest või puudulikkudest teadmistest käivad sama teed oma "lugupeetud õpetajate" jälgedes.

Autor toob suure hulga näiteid, missuguses stiilis sarnased "arvustajad" kirjutavad, stiilis, mis tõesti midagi ei ütle, on aga nii üle kujatud vöörsõnadega ja —mõistetega, et lõpuks keegi, ka kirjutajad ise, aru ei saa, mis nad ütelda tahtsid. Niisugused "tarkused" avaldavad suurt mõju — nii uskumatu kui see ka ei ole — just neile, kes oma varandusliku olukorra tõttu on võimelised kunsti rikkalikult toetama!

Teatud pressi suur viga ja patt seisab selles, et järelemõtlematult ja asjasse süvenemata kunsti alal ära trükitakse, mis mõni lugupeetud kunstiprofessor või muu suurus trükki annab. Ajalehed tahavad — ja peavad — ajaga kaasas käima. See aga ei tähenda muidugi, et nad ei pea seda, mis just moes on, oma lugejaile ette panema.

Viimasel ajal on ka ajakirjandus ettevaatlikumaks muutunud ega too ülepeakaela ära, mis "tuntud" kriitikute poolt neile avaldamisek ssaadetakse.

Arvatavasti võtab veel tükk aega, enne kui televisioon jõuab samale arusaamisele kui ajakirjandus. Tal pole sellega nii kiire. Tema sissetulekud pole nii ohustatud nagu ajakirjanduse omad. Pealegi istub seal tavaliselt pahempoolne element, inimesed, kes võitlevad nagu nende poolt austatud professoridki kehtiva korra vastu, jättes muidugi tasa ja targu ütlemata, kuidas see "uus kord" nende arvates välja näeb, ja eriti ka, mis ta kunsti alal pakub.

Maalidega äritsejad patustavad samuti alatasa kunsti arenemise alal. Kuid, kuna nende sammud on ikka ühenduses raha teenimisega või selle kaotamisega, on nad mõistagi ettevaatlikumad. Nende suurim viga seisab selles, et nad ainult äri mineku sihiga mõne kriitiku abil katsuvad andetust, kuid endast ja oma võimetest sissevõetud inimesest teha kuulus kunstnik. Moodsa propaganda juures pole see sugugi raske. Vaja ainult tunda neid nuppusid, millledele vajutada, et taotletud sihte saavutada. Head sidemed, igasuguse kunstisüdametunnistuse puudumine, rahaahnus ja sageli isegi rumalus viib neid "kunstisõpru" teedele, mis mõnikord pole kaugel pettusest. Igatahes triumfeerib nende juures tihti lihtne häbematus ja hoolimatus.

Mis meieaja kiidetud moodsat kunstnikku eriti iseloomustab, on peale andetuse veel eneseülistamine ja püüe teha tavalistest kodanikest n.ü. praeguse kunstipoliitika alamat. Sellega on, muide, seletatav see üha kasvav lõhe kunsti ja rahva vahel. Selle tagajärjed on juba praegu siin ja seal käega katsutavad. Maksudemaksjad hakkavad protesteerima, et näiteks omavalitsused kasutavad makse ebameeldivate teoste ostmiseks.

OSKAR ANGELUS

Nüüd meenutatakse järjekordselt balti rahvaste Siberisse küüditamist Sovjeti vägivalla- ja okupatsiooni-aegadel. Pildil küüditatute vagun juunis 1941 ja selle ees NKVD-vahid.

Ettekanne balti teaduste konverentsist

Eestlaste Esinduse informatsiooni koosolekul 8. juunil s.a. Esinduse ruumides esines dr. jur. Ilmar Arens ettekandega oma tähelepanekuist ja muljeist seoses Balti-teaduste konverentsiga Torontos 11.—14. maini ning ringreisist Kanadas ja USA-s.

Dr. Arens tähendas m.h. et see konverents avaldas suurt äratavat mõju tulevasele balti-ainelisele teaduslikule uurimisele uute kontaktide, probleemikompiekside esilekerkimise ning mitmesuguse valgustamisega jne.

— Kuid kahjustavaks teguriks olid konverentsi programmikomiteest olenevad puudused, nagu näit. kõikjal vähe kuulajaid ja asjaolu, et konverentsi teisel päeval toimusid eestlaste ajalooainelised etteaknded paralleelselt neljas eri sektsioonis, mis tegi võimatuks nende jälgimise.

E. Algkool

Algus lk. 1

lasi, nende vanemaid ja kolleege ja soovis, et taaskohtumisel tuntakse jälle röömu.

Lõpetajaile jagasid tunnistusi, diplomeid liikluse alal ja raamatuid koolijuhtaja, VI kl. juhataja Harri Kiisk ja liiklusejuht koolipolitsei alal Henno Kirikmäe. Mälestusraamatud olid annetanud Eesti Kirjanike Kooperatiiv, Eesti Õpperaamatute Fond, Eesti Komitee ja kol. Villem Saarsen. Aarand Roos oli parimale lõpetajale eesti keele alal pannud autasuna välja 100 kr.

Parimaks lõpetajaks poiste osas oli Peeter-Aarne Talme ja tütarlaste poolel Tiina Heli Taimre.

V kl. õpilaste nimel õnnitles lõpetajaid Gunnar Anderson. Lõpetajaist võttis sõna P.-A. Talme. Eesti Komitee ja EK Noorte-toimkonna poolt ütles tervitusi pr. Maria Kleitsman, kes andis üle parimaile lõpetajaile Gustav Suitsu "Kogutud luuletused". Kooli Sõprade Seltsi ja lastevanemate komitee nimel tervitas Sõpr. Seltsi esimees Leo Timpka.

Lõppsõna ütles koolijuhataja ja õpetajaid tänasid õpilased lillekimpudega. Aktusel leidis aset ka õpetaja Arne Brobergile õnnitluste, auaadressi, kinnise ümbriku ja lillede üleandmine seoses tema 50-nda sünniaastapäevaga, mis on 1. juulil. Pärast aktust toimus kooli õpetajate, lõpetajate ja nende vanemate ühine koosviibimine kohvilauaga Eesti Maja seltskondlikes ruumides.

Kuldkell töö eest

Helmi Nerepi teeneterikast tööd hinnati Rootsi Kuningliku Ooperi administratsiooni poolt kuldkellaga. Ta on töötanud 10 aastat ooperi partituuride bibliioteegis. Tunnustusese anti üle 12. juunil pidulikult.

Liikumisi läbi raudeesriide

Okupeeritud kodumaa teateil külastas Rootsis elavaid vanemaid ja öde Rein Rosimannus.

Austraalias viibis öe juures Erich Valdna ja sugulase juures Olga Jakovleva, Ungaris sugulase juures Helgi Viidu, Ida-Saksamaal venna juures Elvin Klassen ja poja juures Valentin Jakovlev.

Alatiseks sõitis Lääne-Saksamaale abikaasa juurde elama Anna Giller ja vanemate juurde Aleksander Garais.

Austraaliast sõitis Ilmar Põdrale külla vend, Rootsist Aleksander Kuumale ja Asta Jõekallale sugulane, Kanadast Selma Kadakale ning Veera Lindropile öde ning Helene Kibusele kasuõde, Soomest Lembit Verlinile tuttavad, Poolast Aliine Tiiselile tütar abikaasaga ja Ida-Saksamaalt Leopold Klas-Glassile tuttav.

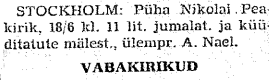

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai Peakirik, 18/6 kl. 11 lit. jumalat. ja küüditatute mälest., ülempr. A. Nael.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Ansgarii, Kungsholmsg. 23, jumalat. 18/6 kl. 16, kohalikud vennad.

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Kirik, Brå vallag. 11, jumalat. 18/6 kl. 11, H. Vahtrik pärast misjonireisi ja H. Laur. Kristuse surma mälest. Koori- ja noortelaule. 20/6 kl. 19 piiblija palvet.

STOCKHOLM: Norrmalmi Bapt.-Kirik, Norrtullsg. 37, jumalat. 18/6 kl. 15, O. Targama.

ESKILSTUNA: Nelipühi Kirik Filadelfia, Smedjeg. 23, jumalat. 18/6 kl. 13. H. Saraoja ja V. Lindma.

GTÖEBORG: Vaimulikud Suvepäevad Blå Bandeti saalis, Erik Dahlbergsg. 10. 23/6 kl. 17 tervituskoosolek, 24/6 kl. 10 palvetund, kl. 11 jumalat. 25/6 kl. 10 palvet., kl. 11 jumalat.

GÖTEBORG: Smyrna, Parkg. 1, 17. juunil kl. 18 piibli- ja palvet., 18/6 kl. 15 ödede laulu- ja tunnistuste jumalat. Jaanipäeva jumalat. jäävad ära.

HELSINGBORG: Slottshagskyrkan, Långvinkelsg. 26, sissekäik pargist, jumalat. 18/6 kl. 14, Elsa Roos.

NORRKÖPING: Tabernaakel, Kungsgat. 26, jumalat. 18/6 kl. 12, H. Viikholm jt. Betania, Bråddg. 54, palvet. 17/6 kl. 18. Ühised evang. suvepäevad Svärtinges, Mellanv. 44. 23/6 kl. 18, 24/6 kl. 16 ja 25/6 kl. 11. Tabernaaklis jumalat. 24/6 kl. 11.

UPPSALA: Bapt.-Kirik, Korskyrkan, St. Persgatan 26, jumalat. 17/6 kl. 16, O. Targama.

†

Unustamata head eestlast ja kaasmaalast

Harda Abe't

mälestab

HEINO RAUDSEPP
perekonnaga

†

Unustamata kallist sõpra ja kaasmaalast

Elvine Pella't

mälestavad leinas

JOHANNES VAHEMAA
abikaasaga
KADRINA PELLA

Dots. Lauri Walk

Peapiiskopi õnnistamine

Pühapäeval, 18. juunil kell 15 toimub Stockholmi Jakobi kirikus jumalateenistus EELK peapiiskopi ametisse õnnistamise puhul.

Altariteenistuses assessorid A. Hinno ja R. Kiviranna. Juhlustab piiskop em. Sven Danell. Õnnistab Rootsi peapiiskop em. Hultgren, assisteerivad EELK peapiiskop em. J. O. Lauri, Rootsi Stockholmi piiskop Ingmar Ström ja piiskop em. Sven Danell. Õnnistamistalitusest võtavad osa neli assessorit, kuus EELK õpetajat ja kuus teiste kirikute esindajat. Laulab Stockholmi ja Norrköpingi koguduste ühendkoor orkestri ja oreli saatel, juhatab J. Raid. Orelil Harri Kiisk. Laululehed. Kogudust palutakse aegsasti kohad sisse võtta.

● **Kirsti (sünd. Tilk'ile ja Anders Lindblomile sündis 4. juunil Luleå's poeg.**

Dots. L. Walk 60-aastane

20. juunil tähistab dots. Lauri Walk, üks meie parimaid röntgenolooge, 60-aasta sünnipäeva. Juubilar on sündinud Tartumaal väga lugupeetud Urvaste kirikuõpetaja pojana.

Pärast õpinguid Tartu Realgümnaasiumis siirdus ta Tartu Ülikooli arstiteaduskonda, mille ta lõpetas cum laude'ga aastal 1937. A. 1914 saavutas L. W. dr. med. kraadi ja aastal 1944 nimetati ta dotsendiks röntgendiagnostikas.

Ta doktoritöö käsitles sidet maokatarri röntgenoloogilise pildi ja mao limanaha muutuste vahel nii, nagu seda näeb otsesel vaatlusel gastoskoobiliselt. Uurimistulemused korreleeriti samaaegselt ka kudede mikroskoobilise pildiga. Arvestades gastroskoobilise uurimuse üha suureneva tähtsusega tänaspäeval kui täiendit röntgenile, tuleb imestada juubilari tema ettenägelikuses aine valikul. Teise röntgenoloogiliselt olulise töö on L. W. avaldanud selgroo kõhrketaste muutuste diagnostiseerimisel direktpunktsiooni kaudu. Töö on väga põhjalik ja esmaklassiline ja on üks väheseid maailmakirjanduses sellel alal. Peal selle on L. W. avaldanud veel mitmeid ulatuslikke uurimisi röntgenoloogilistel teemadel ja esinenu ja osa võtnud rahvusvahelistest kongressidest "all over the world". Alles paari nädala pärast siirdub ta uuele esinemisturneele Pariisi.

Tunneme juubilari kui innukat teadusemeest, kes osutab suurt põhjalikkust ja täpsust nii oma tegevuses röntgenoloogina kui uurimustes. Õnne ja jõudu kolleegide poolt juubilarile tema edaspidises tegevuses.

J.N.

Ilmub kolmapäeviti ja laupäeviti

EESTI PÄEVALEHT

Vaba eestlaskonna informatsioonileht

Rootsi televisiooniprogramm

TV Lördag

TELEVISION 1

16.45 Vecko-nytt. Textat.
Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:
17.00 Puhemylly. Mitä kuuluu, kuka käskee? Tuottaja Timo Hämäläinen, ohjaus Seppo Miettinen.
Okänd soldat. Diskussion kring Väinö Linnas berömda roman inför en planerad teateruppsättning. Textat på svenska.
17.35 Citius! Altius. Fortius! Tuokio Stadionin hornankattilassa. Tuottajat ja ohjaajat Pertti Reponen jt ohjaajat Pertti Reponen ja Vesa Nuotio. Väriläheiys
Snabbare, högre, starkare! Färg. Underhållning från Helsingfors Olympiastadion. Textat på svenska.
17.55 Helgmålsringning. Färg. Från Brunskogs kyrka i Värmland.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Tarzan. Färg Jorden skakar.
18.30 De sista paradisen. Färg. Orangutanger, gibbons, vildåsnor och ett flertal arter ur den afrikanska faunan.
19.00 Fablernas värld. Färg. Mera krångel med Drullomobilen.
19.05 Nanou. Färg. Fransk serie om en simmarflicka på väg mot toppen.
I rollerna: Francoise Laurent, Denise Provence, Jean Vinci, Patrick Jeantet, Francoise Pavy, Paula Dehelly.
19.30 TV-nytt, sport, väder.
20.00 Tre män i en båt. Färg. En berättelse av Jerome K. Jerome med Ernst-Hugo Järegård i rollerna. Nionde delen: Om Harris mystiska försvinnande i sällskap med en köttpudding och om Georges och min nattliga promenad.
20.20 Cousteaus undervattensvärld. Färg. En serie expeditionsfilmer av Jacques Cousteau. 2. I koralldjungeln.
21.10 Gokväll sommar! Färg .Underhållning med Ann Christin Hedmark, Ulla Sallert, Michel Delpech, Stefan Ljungqvist och Olle Hammarlund.
22.00 Det händer i ettan. Färg.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15—23.05 Frank Marker, privatdetektiv. Färg. Engelsk deckarserie med Alfred Burke. 7. Mor och son.

TELEVISION 1

18.00 Insändaren. Textat.
18.30 Pojken med flöjten. Färg.
18.55 Väder.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Så här ska det låta. Färg. Underhållning med Monica Zetterlund, Bengt Hallberg. Rune Gustafsson, Niels Henning Ørsted Pedersen och Jon Christensen
20.00 Det celebra besöket. Färg. Drottning Elisabeth och prinsessan Anne skall besöka en klockfabrik i Skottland.
20.45 TV-nytt.
20.50 Murar av ler. Färg. Fransk-algerisk långfilm från 1970. Regi: Jean-Louis Bertuccelli. Svensk premiär.
22.15 Swingle Singers — fransk sånggrupp.
22.40 TV 1-veckan Färg.

TV Söndag

TELEVISION 1

11.00—12.15 Familjegudstjänst från Idrottshuset i Örebro. (EFS konferens) Missionsföreståndare Torsten Wiberg och predikant Valentin Bergquist. EFS konferenskör och barnkör.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Olycksfågeln nr 13. Svenskt militärlustspel från 1942. Regi: Sigge Fürst.
I rollerna: Nisse Ericsson, Sigge Fürst, Douglas Håge, Lillebil Kjellén, Emy Hagman, Rune Halvarsson.
19.30 TV-nytt, sport, väder.
20.00 Werner Holgersen. Satir om en dansk politiker som vann sina segrar, kanske mera bland folket än inom politiken, genom utnyttjande av politisk jargong. Manus: Erik Knudsen. Regi: Søren Melson.
I rollerna. Poul Reichhardt, Birgit Sadolin, Henning Jansen.
20.55 USA -72. Ansikten ,åsikter, anteckningar . . . I en serie program ska Göran Bengtson och Christian Stannow redovisa intryck från en resa i USA. I kväll från Florida och Californien.
21.30 Sportspegeln.
22.00 Olle Falk i Offerdal. Färg. Fiolspelmannen från Jämtland skildrad av Matts Arnberg och Lars Egler.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15—22.55 Anderlund & Zettersson upa. Färg. Underhållning med Birgitta Andersson, Monica Zetterlund och deras gäster

TELEVISION 2

17.25 Fråga Lund Färg. Sex lärde svarar på frågor
18.30 Flickan och elefanten. Färg. Rysk tecknad saga.
18.50 ca Mats Winqvist sjunger egna visor. Färg.
18.55 Väder.
19.00 TV-nytt.
19.10 Sportnytt.
19.30 Amerikanska skämttecknare. James Thurber, Chas Addams, Peter Arno och andra som medverkar i tidskriften The New Yorker presenteras av Beppe Wolgers.
20.00 Önskekonsert. Sten Frykberg och Göteborgs Symfoniork. presenterar populär klassisk musik. Solist: Rut Jacobson.
20.50 TV-nytt.
20.55—22.20 Kamraterna. Färg. Fransk långfilm från 1963 .Regi: Marin Karmitz.
Medverkande: Yan Giquel, Juliet Berto, Dominique Labourier. Svensk premiär.

TV Måndag

TELEVISION 1

18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Mysteriet på Flaxton. Färg. 2. Jordgloben.
18.30 Gäst i ettan. Färg.
18.55 Var med och bjud. Färg. Fynd ur svenska folkets gömmor presenteras inför onsdagens auktion.
19.00 Inpassad. Färg. Ett sångspel om människor och storstadsmiljö. Text: Per Lysander. Musik: Carl-Axel Dominique. Filmat och producerat av Lennart Olson.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Vår son är trög i magen. Färg. Fars av Georges Feydeau. Regi: Yngve Nordwall.
Medverkande: Anita Wall, Ulf Johanson, Erik Strandell, Lissi Alandh, Nils Eklund, Claire Wikholm, Henrik Huss.
20.55 Nu tar vi semester. Färg.
21.00 Människojakt. Färg. 12. Ett sätt att dö.
I rollerna: Peter Barkworth, Alfred Lynch, Maggie Fitzgibbon, George Sewell, Nerys Hughes.
21.50 Erik Goland möter människor: "Jag snyter till mig ett litet bättre liv". Färg. Jazzmusikern Bo Anders söker en giftfri odling av jorden och tillvaron.
22.0 TV-nytt, väder.
22.15—22.45 Kain Tapper, finsk skulptör. Besök i Kain Tappers ateljé i Lallukka. Finskt reportage av Eeli Aalto.

TELEVISION 2

18.30 Felix. Tecknad filmserie av Jan Lööf. 4. Felix och Den Osynlige Mannen.
18.50 ca Hopprepsskola.
18.55 Väder.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Buss-kisarna. Färg. Engelsk komediserie med Reg Varney.
19.55 Anslagstavlan. Färg.
20.00 Sent på jorden. Åldrande röster om oro och stillhet, om vemod och förtröstan, om kärleken och döden. Reportage av Tomas Dillén och Lars Ulvenstam.
21.15 TV-nytt.
21.20—21.50 Konsumentprogram: Veckans pangebjudande!!! Det här programmet har nyligen prisbelönats vid Bizzritz-festivalen för ekonomisk information i TV. Det granskar bl a vad konsumenterna tjänar på lockvarorna.

TV Tisdag

TELEVISION 1

18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Veronica — en sjörövarberättelse. Färg. Efter en bok av Bengt Ingelstam. Berättare: Hans Wigren. 2. Sjörövar-Marre.
18.30 Gäst i ettan. Färg.
19.00 Fablernas värld. Färg. En medfisk till Grundström.
19.05 Coronation Street. Färg. Berättelser om en gata där alla känner alla.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Plimpton som cirkusartist. Färg. Om och med nyfikne George Plimpton och hur han klarade sig i cirkustrapetsen.
20.50 Våren. Färg. Den italienska ensemblen I Musici spelar den första violinkonserten för Vivaldis Årstiderna.
21.05 Polareskimåer. Färg. En sommar hos världens nordligaste folk. Serie av Lars Åby.
21.40 Moment.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15—22.45 Sverige — världsmästare i miljövård? Färg. Ja, kanske det! Men hur fungerar kontrollen?

TELEVISION 2

18.30 Hur var det? Berätta! Del 2. Några äldre människor berättar om hur det var när de var barn.
18.55 Väder.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Snurriga skolan — engelsk långfilm från 1950. Regi: Rank Launder.
Medverkande: Alistair Sim, Margaret Rutherford, John Turnbull.
20.50 Dokument utifrån. Färg. Internationella reportage.
21.30 TV-nytt.
21.35 Anita O'Day i en inspelning från Newport Jazz Festival i Njårdhallen i Oslo.
22.05 Inför sandlådan. Färg. Leif Zern introducerar onsdagens Göteborgsföreställning av Sandlådan.

TV Onsdag

TELEVISION 1

18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Den lille fotografen. Färg. I svamparnas rike.
18.25 Cecilias tågresa. Färg. Tecknad film.
18.30 Auktion. Färg. Samling på Skansen där fynd ur svenska folkets gömmor går under klubban till förmån för Radiohjälpen.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Minnenas Montparnasse. Färg. Bengt Lagerkvist presenterar några svenska konstnärer som levde i Paris under och efter första världskriget, bl a Nils Dardel, Isaac Grünewald och Otte Sköld.
20.50 O.S.A. Lennart Swahn och många flera frågar några andga.
21.30 Midsommar i ettan. Färg.
21.40 Var står centern? Torbjörn Fälldin och andra utfrågas vid partistämman i Växjö. Programledare: Lars Orup och Herbert Söderström.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15 Sportextra.
22.35—23.00 Hamburg transit. Färg. Västtysk kriminalberättelse med Karl-Heinz Hess som kriminalkommissarie Hartmann. 5. En tand för mycket.

TELEVISION 2

18.30 Bilder från Vietnam — om vardagslivet i Nordvietnam som utgörs av krig, bombhot och kamp. Bilderna är tagna av Thomas Billhardt, en ung östtysk fotograf.
18.55 Väder.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Sandlådan. Färg. Ett gruppar-bete med texter av Kent Andersson. Regi: Lennart Hjulström. Musik: Sven-Eric Johanson samt Pablo Ferrer och Björn Rahbe.
Medverkande: Måns Westfelt, Ingvar Hirdwall, Maria Hörnelius, Birgitta Palme, Sven Wollter, Margita Ahlin, Eva-Britt Strandberg, Nils Nygren, Wiveca Warenfalk, Kerstin Tidelius, Dan Sjögren, Arne Nyberg.
21.20 TV-nytt.
21.30 "Dottern min . . ." En chilensk skildring av den latinamerikanska kvinnans vardag.
21.50 Ekseption. Färg. Den här musikgruppen kommer från Holland och är känd för sin popklassiska version av Beethovens femte symfoni.
22.20—22.30 Midsommar i TV 1. Färg.

TV Torsdag

TELEVISION 1

18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Mänskliga rättigheter. Ett oratorium tillägnat Angela Davis av den ungerska popgruppen Illes.
18.30 Gäst i ettan. Färg.
19.00 Fablernas värld. Färg. Greta Öring.
19.05 Coronation Street. Färg. Berättelser om en gata där alla känner alla.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Skrjabiniana. Färg. En liten svit solo- och pardanser av den framlidne ryske koreografen K. Golejzowsky till A. Skrjabins pianomusik. Solister ur Bolsjoj-baletten, Moskva
20.20 Kvinnor i Nordvietnam. Färg. Fem porträtt. Ett östtyskt reportage.
20.50 Var med och bjud. Färg. Fynd ur svenska folkets gömmor presenteras inför nästa onsdags auktion.
21.00 Ronnie och Ronnie. Färg. Underhållning med de engelska komikerna Ronnie Corbett och Ronnie Barker.
21.40 Världen i fokus. Fägg.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15—22.50 Diana Rosu. Färg. 35 minuter med den lilla stora stjärnan och hennes gäster Danny Thomas och The Jackson Five.

TELEVISION 2

18.30 Mumintrollet. Färg. Serie av Tove Jansson och Lars Jansson. 1. Den lyckliga dalen. Regi: Vivica Bandler. TV-regi: Ulla Berglund.
MedverkandeLBirgitta Ulfsson, Nils Brandt, Lasse Pöysti, Gunvor Sandqvist, Elina Salo, Gustav Wiklund, Lisa Bergström, Gösta Ekman, Marianne Stjernqvist.
18.55 Väder.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Barlows män. Färg. Engelsk serie med bl a Stratford Jones.
20.20 Direkt: Behöver ni nervtabletter? Alltfler människor i Sverige äter psykofarmaka. 900 miljoner doser skrivs ut på ett år.
20.50 TV-nytt.
20.55 Påhopp. Färg. Pjäs av Frank Andersson, Jacques Werup och Åke Whilney. Regi: Håkan Ersgård.
Medverkande: Nils Ahlroth, Carl-Hugo Calander, Leif Hedberg, Kjell Lilja, Connie Sjölin, Marianne Awesén m fl.
21.55—22.20 Jan-Olov Hjelm, trumpet. Färg. En vandring genom olika musikaliska epoker och stilar. Cembalo: Åke Herlöfsson. Kapellmästare och arrangör: Kjell Andersson.

TV Fredag

MIDSOMMARAFTON

TELEVISION 1

17.25 Helgmålsringning. Färg. Från Granhults kyrka i Småland.
17jn1midsommar i Ransäter: Å jänta och ja'. Färg. Litet filmkåseri kring F.A. Dahlgrens kända visa.
17.35 Söner av Rannsätt. Färg. Tage Erlander berättar om Erik Gustaf Geijer, Fredrik Dahlgren och Uno Troili.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Midsommar i Ransäter: "När vi kommer i majstångsdansen". Färg. Dans, lek å sång på änga, i handelsboa å ve' gammelsmedja. Medverkande: Rolf Björling, Gunde Johansson, Skäggmanslaget m fl.
18.45 "Fem fingrar". Färg. Musik på GIJERSSKOLAN.
Üé.Ü(Erik Goland möter människor: "Jag blev stolt över min första stämning". Färg. Keramikern Rune Persson som har sitt "hembränneri" i Klarälvsdalen.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Värmlänningarna i våra hjärtan. Lars Widding berättar om dikt och verklighet.
20.10 Midsommar i Ransäter: Värmlänningarna. Färg. Sorglustigt tal-, sång- och dansspel av F.A. Dahlgren. Regi: George Malvius. Musik: A. Randel och F.A. Dahlgren.
I rollerna: Anna — Karin Johansson, Erik — Esbjörn Jakobsson, samt amatörer, musiker, spelmän, folkdansare från Ransäters hembygdsförening.
Första delen: Dan före midsommarafton hos fader nämndeman — I villande skogen jag vallar min hjord — Midsommarvaka.
Föreställningen introduceras av Tage Erlander och Gunde Johansson.
21.20 Midsommar i Ransäter: "Hej hoppsan nu ska vi svänge"! Färg. Te' dans med Ransätterspojker'a, Gunnel Eklund, Rolf Björling, Gunde Johansson, Skäggmanslaget, Gunta Liedes dansare, Värmländska folkdanslag samt många flera.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15 Syner i sommarnatten. Färg. Om folktro och sägner i Bergslagen.
23.00 Midsommar i Ransäter: Stölle viser — å sorgsne. Färg. Underhållning i midsommarnatten med värmländska artister som presenterar Geijer, Fröding, Fredrek på Ransät, Ferlin, Lagerlöf, Dahlgren och andra värmländska diktare.
Medverkande bl a Zarah Leander, Tage Erlander, Sven-Ingvars, Erik Nordqvist, amatörer från Evia gläja, Gammelvala och Älvdalssagan. Programledare: Gunde Johansson.
0.00—1.00 Midsommar i Ransäter: Midnattsmässa. Färg. Från Ransäters kyrka i Värmland.

TELEVISION 2

18.30 Ut i rymden. Färg. 3. Satelliter.
18.55 Väder.
19.00 TV-nytt.
19.10 Midsommar på Mariaberget. Färg. Bosse Larsson och Gnesta-Kalle bjuder på midsommardans med Eric Öst, Ricke Löv och Högloftarna samt Monica Forsberg, Evert Sandin och många andra.
20.00 Alias Smith & Jones. Färg. Amerikansk westernserie med Pete Duel och Ben Murphy.
20.50 Odysseus i marmor. Färg. Om fynden som ma gjorde i Tiberiusgrottan i Sperlonga strax norr om Neapel.
21.30 TV-nytt.
21.35 Marknadsafton — folklustspel av Vilhelm Moberg. Regi: Per Sjöstrand.
Medverkande: Olof abergström, Emy Storm, Marianne Stjernqvist, Karl Erik Flens.
22.45—23.45 Ike och Tina Turner. Färg. Konsert med amerikansk musikhållgång.